

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ERGENLERDE EBEVEYN VE ARKADAŞLARA BAĞLANMA
KALİTESİNİN İNCELENMESİ VE DEPRESİF BELİRTİLER İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuray YÜKSEL

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mesut YAVUZ

Aralık, 2018

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ERGENLERDE EBEVEYN VE ARKADAŞLARA BAĞLANMA
KALİTESİNİN İNCELENMESİ VE DEPRESİF BELİRTİLER İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuray YÜKSEL
(Y1512.270037)

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mesut YAVUZ

Aralık, 2018

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı Y1512.270037 numaralı öğrencisi **Nuray YÜKSEL**'in "**ERGENLERDE EBEVEYN VE ARKADAŞLARA BAĞLANMA KALİTESİNİN İNCELENMESİ VE DEPRESİF BELİRTİLER İLE İLİŞKİSİ**" adlı tezi, Yönetim Kurulumuzun 01.06.2018 tarih ve 2018/16 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 10.12.2018 tarihinde kabul edilmiştir.

<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Mesut YAVUZ	İstanbul Aydın Üniversitesi	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Engin EKER	İstanbul Aydın Üniversitesi	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Mine ELAGÖZ YÜKSEL	Üsküdar Üniversitesi	

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ergenlerde ebeveyn ve arkadaş bağlanma kalitesinin incelenmesi ve depresif belirtiler ile ilişkisi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.
(10/12/2018)

Nuray YÜKSEL

ÖNSÖZ

Ergenlerin ebeveynleri ve arkadaş çevreleri ile kurdukları ilişkilerdeki niteliksel farklılıklar; bu farklılıklar ile ilişkili olarak da yaşamdan aldıkları doyum ve hayata bağlanma isteklerinin farklı olması dikkat çekmektedir. Bu ilişki biçimlerindeki farklılıkların ergen ile ebeveynleri arasındaki bağlanma stili dikkate alınarak incelenmesi ve ergen ile ebeveynler arasında kurulacak olan bağlanmada meydana gelebilecek sorunların ve ölçüm araçlarının azlığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmada çeşitli psikiyatrik veya psikolojik sorunlara neden olabilen bağlanma sorunlarının, ergenin davranışlarını nasıl etkilediği ve bu noktada hangi değişkenlerin önem arz ettiği incelenecektir. Bu çalışmada Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formunun Ergenler üzerindeki Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmamı yaparken bana destek olan, bilgi ve tecrübeleri ile araştırmama ışık tutan danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Mesut Yavuz' a, Dr. Öğr. Üyesi Şahide Güliz Kolburan'a, Dr. Öğr. Üyesi Engin Eker'e varlıkları benim için en büyük ilham ve mutluluk kaynağı olan, her zaman ve her konuda bana büyük fedakârlıklarda bulunarak beni sabırla destekleyen aileme, vermiş oldukları destek ve katkılarından dolayı arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Aralık, 2018

Nuray YÜKSEL

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırma Konusu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Araştırmanın Önemi	3
1.4 Araştırmanın Varsayımları	4
1.5 Hipotezler	4
1.6 Tanımlar	4
2. LİTERATÜR BİLGİSİ.....	5
2.1 Bağlanma Kuramı	5
2.1.1 Bağlanma kuramının gelişimi	5
2.1.2 Bowlby'nin bağlanma kuramı	6
2.1.3 İçsel çalışan modeller	8
2.1.4 Bağlanma stilleri	10
2.1.5 Bağlanma aşamaları	11
2.1.5.1 Çocukluk döneminde bağlanma	11
2.1.5.2 Ergenlik döneminde bağlanma	12
2.1.5.3 Yetişkinlik döneminde bağlanma	14
2.1.6 Ergenlerde bağlanma bozuklukları	15
2.1.7 Ergenlikte aile ilişkileri	16
2.2 Ulusal ve Uluslararası Yazında Bağlanma Konusunda Yapılmış Olan Çalışmalar.....	18
2.2.1 Ulusal yazında bağlanma konusunda yapılmış olan çalışmalar	18
2.2.2 Uluslararası yazında bağlanma konusunda yapılmış olan çalışmalar	20
2.3 Depresyon Kavramı.....	22
2.3.1 Depresyon ile ilgili kuramsal yaklaşımlar	23
2.3.1.1 Psikoanalitik yaklaşım	23
2.3.1.2 Davranışçı yaklaşım	24
2.3.1.3 Bilişsel yaklaşım	24
2.3.1.4 Kişilerarası ilişkiler kuramı	25
2.3.2 Ergenlikte depresyon	25
2.3.3 Bağlanma kuramı ve depresyon	27
2.4 Ulusal Ve Uluslararası Yazında Bağlanma-Depresyon ve Kaygı Sorunları İlişkisi Konusunda Yapılan Çalışmalar	28

2.4.1 Ulusal yazında bağlanma-depresyon ve kaygı sorunları ilişkisi konusunda yapılan çalışmalar.....	28
2.4.2 Uluslararası yazında bağlanma-depresyon ve kaygı sorunları konusunda yapılan çalışmalar	29
3. YÖNTEM.....	31
3.1 Araştırmanın Modeli	31
3.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi	31
3.3 Veri Toplama Araçları	31
3.3.1 Kişisel bilgi formu	32
3.3.2 Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanterinin revize edilmiş formu.....	32
3.3.3 Çocuklar için depresyon ölçeği (ÇDÖ).....	33
3.4 Verilerin Analizi.....	33
4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME	34
5. TARTIŞMA	51
5.1 Sonuçlar.....	56
5.2 Öneriler.....	57
KAYNAKLAR	58
EKLER.....	64
ÖZGEÇMİŞ.....	75

KISALTMALAR

APA	: Amerikan Psikiyatrik Birliği (American Psychiatric Association)
ÇDÖ	: Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği
EABE-R	: Ebeveyn Ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu
MAKS.	: Maksimum
MİN.	: Minimum
ORT.	: Ortalama
S.	: Sayfa
S.	: Sayı
	Social Sciences)
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (Statistical Package for
Ss.	: Standart sapma
VB.	: ve benzeri
VD.	: ve diğerleri

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.1 : Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı	34
Çizelge 4.2 : Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Doğrulayıcı Faktör Analizi İndeks Değerleri	36
Çizelge 4.3 : Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Form Test-Tekrar Test Korelasyon Katsayıları	37
Çizelge 4.4 : Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Doğrulayıcı Faktör Analizi İndeks Değerleri	37
Çizelge 4.5 : Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Test-Tekrar Test Korelasyon Katsayıları.....	38
Çizelge 4.6: Öğrencilerin Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanı ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi.....	39
Çizelge 4.7 : Öğrencilerin Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Puanları Arasında Korelasyon Analizi.....	40
Çizelge 4.8 : Arkadaş Bağlanma Envanteri Alt Boyutları ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi	42
Çizelge 4.9 : Arkadaş Bağlanma Envanteri ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi	42
Çizelge 4.10: Ebeveyn Bağlanma Envanteri Alt Boyutları ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi	43
Çizelge 4.11: Ebeveyn Bağlanma Envanteri ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi	43
Çizelge 4.12: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanı ve Depresyon Düzeylerinin Gelir Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması	44
Çizelge 4.13: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Sınıfa Göre Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması	45
Çizelge 4.14: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Anne Baba Medeni Durumuna Göre Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması.....	46
Çizelge 4.15: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Anne Hayatta Olma Durumuna Göre Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması...	47
Çizelge 4.16: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Baba Hayatta Olma Durumuna Göre Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması.....	49

Çizelge 4.17: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu
Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Cinsiyete Göre
Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması..... 50

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1: İçsel Çalışan Modeller	9
Şekil 4.1: Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş formunun Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Diyagram	36
Şekil 4.2: Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Diyagram	38

ERGENLERDE EBEVEYN VE ARKADAŞLARA BAĞLANMA KALİTESİNİN İNCELENMESİ VE DEPRESİF BELİRTİLER İLE İLİŞKİSİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Ebeveyn ve Akran Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formunun (EABE-R) geçerlilik ve güvenilirliğini değerlendirmek ve bir grup Türk ergen örnekleminin ebeveyn ve akran bağlanması ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Çalışmaya İstanbul ilinde bulunan iki liseden 14-17 yaş arasındaki 130'u erkek 470'i kız olmak üzere toplam 600 ergen katılmıştır. Çalışmada sosyo-demografik bilgi formu, Ebeveyn ve Akran Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu (EABE-R), Çocuk İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ) kullanılmıştır. İlk değerlendirmeden üç ay sonra, katılımcılardan EABE-R'yi tekrar tamamlamaları istenmiştir. İstatistiksel analiz, Sosyal Bilimler İstatistik Programı (SPSS) 21 ve LISREL 8.7 aracılığıyla yapılmıştır. Cronbach alfa katsayısı ve uyum derecesi ölçümleri EABE-R için belirlenmiştir. EABE-R'nin test-tekrar test güvenilirliği, pearson momentler çarpımı korelasyon testi analiz edilmiştir. Depresyon düzeyleri üzerindeki bağlanma düzeylerinin ve sosyo-demografik değişkenlerin öngörebilirliği çok değişkenli doğrusal regresyon analiziyle test edilmiştir.

EABE-R'nin hem ebeveyn hem de akran bağlanma bölümleri için olan Cronbach Alfa katsayıları 0.89'dur. EABE-R'nin uyum ölçümlerini kabul edilebilir standartlarda karşıladığı saptanmıştır. (Ebeveyn bölümü, $\chi^2/df = 3,180$, GFI=0,924, AGFI=0,911, CFI=0,900, RMSEA=0,074, RMR=0,032; Akran Bölümü $\chi^2/df = 2,956$, GFI=0,903, GFI=0,909, CFI=0,901, RMSEA=0,075, RMR=0,044).

EABE-R'nin ebeveyn ve akran bölümleri ölçekleri ve alt ölçekleri için korelasyon katsayıları 0,9'dan büyüktür. Regresyon analizi; ebeveyn ve akran bağlanma düzeyleri ve yaşın anlamlı şekilde depresyon düzeylerini yordadığını göstermiştir.

Bulgular, EABE-R'nin 14-17 yaş arasındaki ergenler için psikometrik özelliklerinin güçlü olduğunu göstermiştir. Buna ek olarak, ebeveyn ve akran bağlanma puanları Türk ergenlerinin depresyon düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bağlanma, Ebeveyn, Arkadaş, Ergen, Psikometrik Değerlendirme*

INVESTIGATION OF THE QUALITY OF PARENT AND PEER ATTACHMENT AND ITS RELATIONSHIP WITH DEPRESSIVE SYMPTOMS

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate validity and reliability of the inventory of parent and peer attachment-revised Turkish version (IPPA-R-T), and relationship between parent and peer attachment characteristics and depression levels in a group of Turkish adolescents.

Participants included a total of 600 people, 470 female and 130 male ages between 14 and 17 were recruited from two high schools in İstanbul. Sociodemographic data From, IPPA-R-T, Child Depression Inventory (CDI) were used. Three months after the first evaluation, the participants were requested to fulfill the IPPA-R-T, again. Statistical analysis was performed via Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 21 and LISREL 8.7. The test- retest reliability of IPPA-R-T was analyzed by Pearson product moment correlation test. The predictability of the attachment scores and socio-demographic variables on depression levels was tested by multivariate linear regression analysis.

The Cronbach's alpha coefficients for both parent and peer attachment parts of the IPPA-R-T were 0.89. The measures of goodness-of-fit of IPPA-R-T met the acceptable standards (Parental part, $\chi^2/df=3,180$, GFI=0,924, AGFI=0,911, CFI=0,900, RMSEA=0,074, RMR=0,032; peer part, $\chi^2/df=2,956$, GFI=0,903, GFI=0,909, CFI=0,901, RMSEA=0,075, RMR=0,044). The correlation coefficients for parent and peer part scales and subscales of IPPA-R-T were >0.9 . Regression analysis indicated that parent and peer attachment levels and age significantly predict the depression levels.

The results indicate that the psychometric properties of IPPA-R-T is good for adolescents aged between 14-17. Additionally, parent and peer attachment scores and age predict the depression levels in Turkish adolescents, significantly.

Keywords: *Attachment, Parent, Peer, Adolescent, Psychometric Assessment*

1. GİRİŞ

1.1 Araştırma Konusu

Bağlanma, insan gelişimi ve değişimi içerisinde önemli yeri olan bir kavramdır. Doğum ile birlikte bakım veren kişi ve çocuk arasında başlayan bu süreç, bireyin fiziksel, duygusal, bilişsel, ilişkisel düzenlemelerine bütün bir yaşam boyunca etki etmektedir (Morsünbül ve Çok, 2011; Arslan, 2008). Ergenlerin erken dönem bağlanma stillerine bağlı olarak ebeveyn ve arkadaş ilişkilerinin kalitesinin ve özelliklerinin şekil aldığı görülmektedir. Ainsworth bebeklerin bağlanma nesnesi ile bağı sürdürmeye yönelik güvenli ve güvensiz olmak üzere iki tür bağlanma stili geliştirdiklerini öne sürmektedir. Bu bağlanma özellikleri şema oluşturucu niteliktedir (Eder, 1997; akt. Tüzen ve Sayar, 2006). Aynı zamanda bu erken dönem şemaları, yetişkinlikte olduğu gibi, ergenlikte de kişinin yaşamını etkilemektedir. Ergenlerdeki bağlanma biçimi, onların zihinsel süreçlerini, kişilerarası ilişkilerini, duygusal durumunu şekillendirmektedir.

Ebeveynlerin olumsuz ruhsal sağlık öyküleri, çoğu zaman bebeğin yetersiz bakım ve olumsuz bağlanma süreciyle beraber, ergenlik döneminde de olumsuz etkisini sürdürmektedir. Özellikle depresyon, yetersizlik, sorunlarla başa çıkamama, anksiyete, kişilik bozuklukları, madde kullanımına vb. sorunların bağlanma bozuklukları ile ilişkisinden söz edilebilir (Keskin ve Çam, 2008; Sümer vd, 2009; Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011).

Çocuk ve ergenlerde görülen bağlanma bozukluklarının psikiyatrik sorunları da beraberinde getirdiği bilinmektedir. Bu yüzden, bağlanma sorunlarının gözlemlenebileceği, analiz edilebileceği ölçeklere ihtiyaç duyulmaktadır. Geliştirilen ölçek çalışmaları, çözümün bir parçası olabilmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri-Revize Edilmiş Formunun (EABE-R) psikometrik özellikleri, 14-17 yaş arası Türk ergenlerdeki geçerliliği ve güvenilirliği araştırılmıştır. Aynı zamanda bağlanma stillerinin

depresyon ve sosyodemografik değişkenlerle ilişkisinin araştırılması da çalışmanın bir parçasını oluşturmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Son dönemlerin en önemli yaklaşımlarından biri olan bağlanma, ciddi bir inceleme alanı oluşturmaktadır. Literatüre bakıldığında ergenlere yönelik bağlanma ölçek çalışmalarının az sayıda olduğu görülmektedir. Türkçe'ye uyarlanmış olan Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formunun (EABE-R) kendi kültürümüze uygun olarak güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasının yapılması önemli bir saha uygulamasıdır.

Bağlanma üzerine yapılan araştırmalar anne-çocuk bağını iyileştirmeye yönelik destek çalışmalarına, sorunlara alternatif çözüm üretme yönünde katkı sağlamaktadır. Güvenli bağlanma stili geliştiren çocukların ergenlik yaşantılarında da olumlu sevgi bağını sürdürdüğü, buna karşılık güvensiz bağlanma geliştiren çocukların ise çevreyle sağlıklı bir ilişki kuramadığı görülmektedir. Sevgi nesnesinin devamlılığını kazanan ergen, huzur içinde annesinden uzaklaşır ve güvenli ayrılma sonucunda, erken dönemde kurduğu güvenli sevgi bağını arkadaş ilişkisine yansıtır. (Doğan vd,2012).

Ergenlerin temelde birey olma mücadelesi, ebeveyn ve arkadaş ilişkilerindeki zorlu sınavlarla kendini göstermektedir. Ergenlerin kendini var etme mücadelesindeki bağlanma kalitesini ölçmek ve bağlanmanın etkisini analiz etmek önemlidir. Bu araştırmanın bulgularının, ergen psikopatolojisini daha iyi anlama noktasında da klinik çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Bebek ile bakım veren arasındaki ilişki örüntülerinin dinamiği, bize bireyin hayata bakış açısı ve hayatla kurduğu ilişki biçiminin temeli hakkında bilgi vermektedir. Bu çalışmada, ergenin bağlanma stilleri ile depresyon arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Ergenin yaşamını etkilediği düşünölen değişkenler göz önüne alınarak; ebeveyn-ergen ve ergen –arkadaş ilişkisi değerlendirilmiştir.

Çalışmada ergenin; arkadaş ilişkileri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin araştırılması, ergenlerin ruhsal durumları ve ebeveyn tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi yer alır. Ebeveyn ve Arkadaşlara

Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formunun Ergenler Üzerindeki Psikometrik Özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Anne-baba bağlanma kavramı, bakım sağlayan kişinin çocuğun gelişimi üzerinde etkisini ilgi ve koruma boyutları çerçevesinde açıklamaya çalışan bir kavram olarak ifade edilmektedir. Boyutlardan biri olan ilgi boyutu bir tarafı duygusal destek, sıcaklık, yakınlık ve empatinin; diğer tarafı da ilgisizlik, ihmal ve reddin olduğu, algılanan ebeveyn yaklaşımını yansıtırken koruma boyutu ise otonomiye karşı aşırı kontrollü, aşırı karışan, çocuk muamelesi uygulayan ve korumacı bir biçimde algılanan ebeveyn yaklaşımını yansıtmaktadır.

Çocukluk ve ergenlik döneminde ortaya çıkan pek çok ruhsal problemlerin kaynağı, ilk bağın niteliğiyle yakından ilişkilidir (Toros, 2002). Ortaya çıkan sorunların anlaşılması ve çözümü için de bağlanma ilişki biçimlerinin ele alınması gerekmektedir. Problemlerin tedavisi ve önleyici bir rehberlik için bebeklik döneminde yaşanan güvensiz bağlanma örüntülerinin, gelecekteki ilişkiler üzerindeki etkisine müdahale etmek önem taşımaktadır. Ergenlerin sorunlarına ölçülebilir bir yöntemle yaklaşmak güvenli ve geçerli sonuçlar kazandırmaktadır. Ölçek geliştirme çalışmaları ergenlerin davranışlarının altında yatan nedenleri değerlendirmek açısından önemlidir. Bu açıdan, bağlanma düzeylerinin, bağlanma niteliğinin, kişilik problemlerinin ve ruhsal bozuklukların temelleri araştırılırken ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Güvenli bir sevgi bağının ebeveyn-ergen arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediğini ve akran ilişkilerini nasıl düzenlediğini değerlendirmek envanterlerle sağlanabilmektedir. Bu nedenle de Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri-Revize Edilmiş Formunun ergenler üzerinde yapılan güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada;

- Araştırmadaki katılımcı sayısının, araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilecek kapasitede olduğu,
- Katılımcıların homojen bir dağılım gösterdiği,
- Görüşme tekniği kullanılarak yapılan görüşmelerde her katılımcıya eşit koşulların sağlandığı,
- Araştırmaya katılan bireylerin sorulara içtenlikle ve objektif cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.5 Hipotezler

Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezler şunlardır:

H1: Ebeveyn Bağlanma Envanteri Türkiye’de 14-17 yaş ergen örneklem grubunda geçerli ve güvenilirliir.

H2: Arkadaş Bağlanma Envanteri Türkiye’de 14-17 yaş ergen örneklem grubunda geçerli ve güvenilirliir.

H3: Ebeveyn ve arkadaş bağlanma kalitesi ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.6 Tanımlar

Anne-Baba Bağlanma Örüntüsü: Ebeveynlere bağlanma, Bowlby’nin anne-baba-çocuk bağlanma ilişkisinde ileri sürdüğü bağlanma stilleri ve davranış örüntülerini kapsamaktadır.

Depresyon: Karamsar düşüncelerle giden, ikincil belirti olarak kişide bilişsel, biyolojik, motivasyonel ve davranışsal değişimlere sebebiyet veren depresif duygu durum halidir (Twaddle ve Scoot, 1991).

2. LİTERATÜR BİLGİSİ

2.1 Bağlanma Kuramı

Ainsworth (1997)'e göre bağlanma kavramı, hayatın ilk günlerinde başlamakta olan ve çevre ile girilen iletişim neticesinde gelişmekte olup duygusal yanı olan bir durumu ifade etmektedir. Diğer bir ifade ile bağlanma; bakıcı ve çocuk arasında gelişmekte olan, çocukların kendilerine bakım veren kişileri aramaları ve yakınlık arayışlarıyla kendini gösteren, bilhassa stres halinde daha belirgin olan, devamlılığı bulunan ve dayanıklı bir duygusal bağ biçiminde de ifade edilmektedir.

Bağlanma kuramının temellerini 1950'li yılların sonlarında ailelerinden ayrılan çocukların çektikleri ciddi sıkıntıları anlayabilmeye gayret eden İngiliz psikanalist John Bowlby ortaya atmıştır. Bowlby (1969) bağlanma olgusunu, bakıcıya dönük yakınlığın sürdürülmesine yarayan içgüdüsel bir süreç veya bireylere birincil bakım veren kişilere karşı geliştirmekte oldukları kuvvetli duygusal bağlar şeklinde tanımlamaktadır.

Bağlanma kuramı, bebekle annenin arasında bulunan bağın fonksiyonunu, bağın zarara uğramasının çocuğun gelişimindeki negatif neticelerini ele almaktadır. Bu olgu, kişinin diğerleri ile daha güçlü duygusal bağlar tesis etme isteğini ve istenmeyen ayrılıklar ile kayıp halinde gelişmekte olan depresyon, kırgınlık ve kaygı gibi duygusal problemleri açıklamaktadır (Kahraman, 2015).

2.1.1 Bağlanma kuramının gelişimi

Bowlby'e göre (1969) temel bağlanma, hayatın ilk dokuz ayı içerisinde gelişmekte, bağlanmanın tam biçimde şekillenmesi ise iki üç yıllık bir sürece yayılmaktadır. Temel bağlanma, bakan kişinin yokluğuna yönelik öngörülebilir davranışlar biçiminde kendisini göstermektedir. Bu, dürtüsel bir işlev olup hayatta kalabilmeyi ve güvenliği sağlayabilmeyi temin etmektedir. Bağlanma nesnesine ait arzu edilen konumla reel konumun arasında bir çelişki ortaya çıktığında bağlanma mekanizması aktifleşmektedir.

Bağlanma ile ilgili çalışan en önemli araştırmacılardan biri olan Ainsworth (1970)'ün en önemli katkılarından biri araştırmalarında geliştirdiği Yabancı Durum Deneyi isimli desendir. Bu desen aracılığı ile küçük çocukların ve bebeklerin ebeveynlerinden ayrı kalmaları durumunda yabancı bir bireyin varlığına verdikleri tepkilerin farklılaşması, bağlanmanın sınıflandırılmasına olanak tanımaktadır. Bebeklerde gülümsemek, sarılma isteği, yaklaşma ve takip etmek ile anneyi çağırmak gibi davranışlar gözlemlenir.

2.1.2 Bowlby'nin bağlanma kuramı

Bowlby bağlanma kuramı hakkında çeşitli çalışmalar yaparak bu konuda öncü olmuştur. Bowlby çalışmalarında bağlanmayı kişiliğin gelişimi ile birlikte ele alarak kişiler arasında ilişkinin kurulması ve daha sonraki dönemlerde psikanalitik yönden ilişki düzeyini belirleyen öznel iyilik hali olarak ifade etmektedir. Karşılıklı güven oluşması ile sağlıklı ve güvenli bir bağlanma oluşacağını savunan Bowlby (1980), iletişim kurulurken bu iletişimin devamlı olarak tekrarlanmasının bağlılığı arttıracığını belirtmektedir. Bu duruma örnek olarak bakıcı ile zaman geçiren bebeğin veya çocuğun bakıcı ile iletişimi neticesinde aralarında bir bağ oluşması ve bu iletişimin her gün tekrarlanması sonucunda çocukta zihinsel ve duygusal bağlanmayı güçlendirdiği gösterilmektedir. Kişilerin çocukluk dönemlerinde oluşturduğu zihinsel temsillerin sonraki dönemlerde bağlanma tutumlarını etkileyerek, ergenlikten erişkinliğe kadar geçen dönemde bilişsel düşünceleri değişime uğrattığı görülmektedir.

Bowlby'e göre bağlanma kişilerin doğduğu anda başlayan, ihtiyaç duyulan her anda ulaşılabilen, evrimsel özelliğe sahip bir olgudur. Bir bebeğin anne veya bakıcısı ile ilk andan itibaren sosyal ilişki içinde olarak ihtiyaçlarını ifade etmeye çalışması, aralarında bir bağlanma oluşmasına yönelik ihtiyacı belirtmektedir (Gümüş, 2017).

Bağlanma kuramı bebeklerin gelişim evrelerinde, yaşamlarını devam ettirebilmeleri, bakım ve koruma ihtiyaçlarının karşılanması için bir yetişkine ihtiyaç duyduklarını savunmaktadır. Bebekler bebeklik dönemlerinde birlikte zaman geçirdiği yetişkinlere karşı yakınlık ve bağlılık hissetmeye başlamaktadır. Bebekler ve zaman geçirdikleri yetişkinler arasında yeterli ilgi,

alaka sağlanmadığı zaman olumsuz duygular yaşayabilmektedir. Bu durumda yakınlığı tekrar sağlamak amacıyla bebek ile bakım veren kişi arasında sevgi ve güven duygusunun tekrar yaşanarak bağlanma davranışları oluşması sağlanmaktadır. Bowlby bütün bu kuramlardan yola çıkarak çocuk ve bakıcısı arasında duygusal bağ oluşmasını bağlanma olarak nitelendirmektedir (Soysal vd., 2005).

Bowlby'e göre (1980) bağlanma bebeklik dönemiyle başlamaktadır. Bebeklik dönemlerinde belirsizlik ve korkunun hissedilmesinin bağlanma oluşmasını ihtiyaç haline getirdiğini ve bu sürecin gelişimsel durumlara göre farklı aşamalardan geçtiğini savunmuştur. Bağlanmanın sağlanabilmesinin, yeterince güven duygusunun sağlanabilmesi veya sağlanamaması ile gerçekleştiğini belirtmiştir. Bağlanma ilişkisi kurulması birtakım gelişimsel aşamalardan geçerek oluşmaktadır (Bowlby, 1980).

Bu aşamalar şu şekilde sıralanabilir:

- Birinci aşamada, bebeğin doğumu ile başlayarak ilk altı hafta içinde oluşan dönem bağlanma öncesi dönemdir. Bu dönemde bebek anne veya bakıcısı ile yakın temas içindedir. Bu dönem bebeğin temel ihtiyaçlarının giderildiği bir dönemdir. Bebek bakıcı kişi ile yabancı kişileri ayırt edememekte, yanında yabancı biri ile bulunmaktan rahatsızlık duymamaktadır.
- İkinci aşama ile bağlanmanın başlama aşaması oluşur. Bu dönem ilk altı hafta ve sekiz aylık dönemleri kapsar. Bebekler bu dönemde bakıcılarını tanır ve daha fazla ilgi bekleyerek yakın temasta bulunmak isterler. Tanımadığı ve tanıdığı kişileri ayırt ederek bu kişilere daha farklı davranmaya başlarlar.
- Üçüncü aşama ise tam bağlanma aşamasıdır. Bu aşama 6-8 aylık dönemde başlar ve 18-24 aylık dönemde sona erer. Bu dönemde bebekler, bakıcılarına daha bağımlı olmakta, bağlandıkları kişilerden ayrıldıklarında üzüntü duymaya başlamakta, duygusal ve fiziksel bağlılığı bu aşamada yeniden düzenlemektedirler (Bowlby, 1980).

Bowlby, bağlanma sürecinin oluşması kadar bu bağlanmada yaşanan kopukluk ve çözümlerin de bu süreci etkileyeceğini öne sürmektedir. Bebekler bağlandığı kişi ya da kişilerden ayrıldığı zaman bu durum karşısında çeşitli tepkiler vermektedir. Bu tepkilerin 4 önemli evresi şunlardır (Bowlby, 2015):

- Hissizleşme: Bebek bu evrede; saatler süren yoğun üzüntü ve/veya öfke patlamalarının araya girebildiği protesto durumu yaşar.
- Umutsuzluk: Bebek karşılaştığı bu durum karşısında üzüntü duyar, buna rağmen annenin veya bağlandığı kişinin dönmesini umutsuzca bekler.
- Duygusal Kopma: Bu evrede bebek umutsuzca beklediği kişi ya da kişilerin gelmemesi üzerine duygusal anlamda kopma yaşamaya başlar.
- Yeniden Düzen Kurma Evresi: Bu evrede bebek, yeni durumu kabullenerek bu duruma uyum sağlamaya çalışır.

Bowlby yetişkinlik döneminde de çocukluk döneminde oluşan protesto sürecinin benzerinin yaşanabileceğini belirtmektedir. Günlük hayatta stresle yaşamak zorunda kalan bireyler yaşanan bu stresin etkileriyle baş edebilmek için bağlanma figürüne ihtiyaç duymaktadırlar. Yetişkin insanların yaşadıkları stres ve üzüntü duyduğu olaylar karşısında gösterdiği davranışlar, çocukluk döneminde bahsedilen protesto davranışlarına benzerlik göstermektedir (Yakupoglu, 2011).

Yapılan araştırmalar, bebeklerin hissizleşme evresindeyken; bakıcısının geri gelmesi halinde bebeklerin daha da kaygılandığını ve bakıcının tekrar bırakıp gitmeyeceğine karşı daha çok güven duymak istediğini göstermektedir. Umutsuzluk evresinden sonra bakıcı ve bebek bir araya geldiği zaman bebek, bakım veren kişiyle birlikte olmak istememektedir (Hazan ve Shaver, 1994).

2.1.3 İçsel çalışan modeller

İçsel çalışan modeller birbirleri ile ilişkili olan iki farklı boyuttan oluşmaktadır:

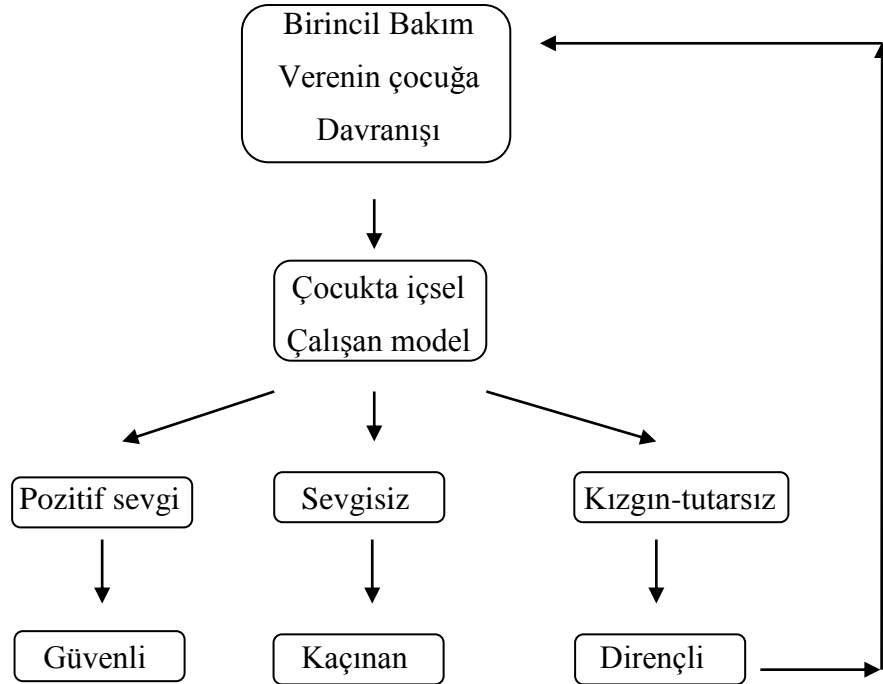
- a) Bağlanma figürünün destekleyici ve koruma sağlayıcı özelliğinin çocuk tarafından ihtiyaç duyulup duyulmadığı,
- b) Kişinin kendisini ne kadar değerli gördüğü, bağlanma kişisi ya da başkaları tarafından ne oranda sevildiği ve yardıma, desteğe ihtiyacı olup olmadığı hakkındaki algısıdır.

Bu iki açıklama ile kişilerin başkasına karşı oluşturduğu olumlu ve olumsuz duyguları ve kişinin kendine yönelik olumlu ya da olumsuz duyguları anlaşılabilir (Hazan ve Shaver, 1994).

Bowlby (2014), bağlanma davranış sisteminin bir takım zihinsel temsillerden oluştuğunu ve bağlanma figürünün bireyin yaşantısına, çevresine ve benliğine dayalı olduğunu belirtmiştir. Bowlby bu davranış biçimlerini temsili modeller veya içsel çalışan modeller olarak adlandırır (Yörük, 2011). Çocuğun sosyal dünya ile kurduğu ilişkiler annesi ya da bakıcısıyla birlikte edindiği deneyimlere dayanarak oluşur ve bu deneyimler içsel çalışan modeller sayesinde açıklanır. Daha sonradan gelişen sosyal beceriler ve kendini geliştirme yeteneğinin oluşması, bebek ile bakım veren kişinin birlikte kaliteli zaman geçirmesi ile oluşmaktadır. (Jonhson, Dweck ve Chen, 2007)

İçsel Çalışma Modeli bireyin zihinsel temsillerinden oluşmaktadır (Bowlby, 2014). Bu zihinsel temsiller, bireylerin bebeklikten yetişkinliğe kadar geçen süre içinde bağlanmaları nasıl gerçekleştiyse o yönde etkilenmektedir. Bebekler nasıl davranmaları gerektiğini anne veya bakıcısı ile kurulan etkileşime göre öğrenir ve ona göre davranmaya çalışır. Bebeğin bu davranışları, benimsenen bilişsel temsilleri ve birbirleriyle bağlantılı kendilik ve bağlanma kişiliği modellerini meydana getirmektedir (Hazan ve Shaver, 1994).

Bağlanmada içsel çalışan model aşağıdaki tablo ile gösterilmektedir (Yıldız, 2016):

Şekil 2.1: İçsel Çalışan Modeller.

Kaynak: Yıldız, M.C. (2016). Boşanmış Ailelerde Yetişen Çocukların Ebeveynlerine Bağlanma Düzeylerine Göre Akılcı Olmayan İnançlarının İncelenmesi, YLT, Mersin Üniversitesi, EBE, s.25.

2.1.4 Bağlanma stilleri

Bowlby'in gözlemleyerek oluşturduğu teorik bilgiler farklı araştırmacılar tarafından da incelenmiştir. Bu araştırmacılardan biri de Ainsworth'dür. Ainsworth araştırmasında Ugandalı anne ve bebeklerini gözlemlemiş, bunun sonucunda aralarındaki ilişkide belirgin farklar olduğu sonucuna ulaşmıştır (Wenar ve Keig 2005). Daha sonra bu çalışmalara devam ederek Boston'da ebeveyn ve çocuk gözlemlerini yapmak amacıyla bir laboratuvar kurulmuştur. Ainsworth bağlanma konusunda çalışmalara devam ederek Yabancı Durum Testini geliştirmiştir. Bu çalışma bu konuda yapılan en önemli çalışma olmuştur (Aytin, 2014). Sümer ve Güngör (1999); Ainsworth ve arkadaşlarının laboratuvarında deneysel çalışmalar yaptığını ve bu deneylerde 12-18 aylık çocukları bir oyun odasında kısa bir süre annelerinden ayırarak bir yabancıyla yalnız bıraktığını, sonra da anneleriyle tekrar bir araya getirdiğini belirtmişlerdir. Bu deneyle çocukların annelerinin gidiş-dönüşlerine tepkilerinin nasıl olduğuna bakılmaktadır. Ainsworth bu deneyin sonucunda çocukların annelerinden ayrıldığı, yeniden birleştiği ve yabancıyla yalnız kaldığı durumlarda tepkilerini değerlendirerek bağlanma stilini 3' e ayırmıştır (Soysal ve ark., 2005):

- **Güvenli Bağlanma:** Bu aşamada bakım vereni "güvenlik üssü" gibi kullanarak çevreyi keşfetmek istemişlerdir. Deney yapılırken bakıcısı yanında olan bebeklerin ortamı araştırmaya daha istekli oldukları gözlemlenir. Bakıcısının yanından ayrılması ile huysuzlanarak kısa süreli bir stres yaşarlar fakat çevreyi keşfetmeye ve oyuncaklarla ilgilenmeye çalışırlar. Bakıcısının geri gelmesi ile rahatlar ve dikkatini yoğun bir şekilde oyuncaklara, çevreye vererek keşfetme davranışları gösterirler.
- **Kaygılı/Kararsız Bağlanma:** Bu tür bağlanma stilinde çocuklar bakıcısından uzak kaldığında çok yoğun bir şekilde stres yaşayarak daha kaygılı olurlar. Gerilim ve kızgınlık yaşayarak yabancı ile iletişim kurmak istemezler. Bu bağlanma stilinde bakıcısı/annesi yanına geldiğinde çocukların sakinleşmeleri kolay olmaz, annelerine/bakıcılarına sarılarak bırakmak istemezler. Bu çocuklar çevre ile ilgilenmezler ve çevreyi keşfetmeye çalışmazlar. Çocuklar bu bağlanma stilinde bakım verenlerine kızgınlık ve öfke duyarlar ama yine de yakınlık göstererek birlikte olmak isterler.

- **Kaçınan Bağlanma:** Bu tip bağlanma stiline sahip çocuklar, bakım veren kişiler yanındayken oyuncaklarla oynayarak rahatlıkla çevreyi keşfedebilirler. Bakım veren kişilerin odadan ayrılması onları rahatsız etmez ve huzursuzluk yaşamazlar.

2.1.5 Bağlanma aşamaları

2.1.5.1 Çocukluk döneminde bağlanma

Çocukluk dönemi bireyin anneye ya da bakıcıya bağlı olarak yaşamasını gerektiren bir dönemdir. Bu dönemde çocuk kendisine yeterli olabilecek düzeye erişmemiştir. Bağlılık ilişkilerinin kurulması çocuğun bütünsel gelişimi için yaşamsal bir öneme sahiptir.

Özellikle 0-2 yaş arası, çocuğun fiziksel, bilişsel ve duygusal açıdan en hızlı gelişim gösterdiği dönemdir. Bu dönemde çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması dışında kendisine bakım veren kişiyle kurmuş olduğu bağın niteliği de özellikle bilişsel ve duygusal gelişimi açısından önem taşımaktadır. Bowlby çocuğun ileriki yaşlarda sağlıklı bir psikolojik gelişim gösterebilmesinin temelinde annesiyle güvenli bir bağlanma kurmasının yattığını belirtmektedir (Tüzün ve Sayar, 2006). Bebeklik döneminde çocuğa yapılan duygusal yatırımların ileriki hayatında tüm ilişkilerinde de kendisine eşlik ettiğini öne sürmektedir. Bowlby'ye göre çocuklarıyla güvenli bağlanma ilişkisi kuran ebeveynler, çocuklarına değerli ve güvende olduğu hissini vererek sevildiklerini hissetmelerini sağlamış olurlar. Bu duyguyla gelişimlerini sürdüren çocuklar yüksek özgüven kazanır ve aynı zamanda psikolojik olarak sağlıklı bireyler olmaktadır (Sümer ve Şendağ, 2009).

Çocuğun 2 ya da 3 yaşına gelmesiyle bağlanma davranışı güçlü bir şekilde devam etmekte fakat çocukların ayrılma durumlarına verdiği tepkiler azalmaktadır. Çocuğun bilişsel ve duygusal açıdan gelişmesi, bağlandığı kişiyle fiziksel temasının azalmasına ve ayrılma durumlarında gösterdiği tepkilerin de ortadan kalkmasına sebep olmaktadır. Bu durumda çocuk ve bağımlı olduğu kişi arasında “amaç yönelimli bir ortaklık” oluşmaktadır. Sonuç olarak çocuğun yaşının büyümesi bağlanmanın etkisi ve önemini değiştirmemekte, geçen zamanla birlikte sıklığı ve derinliği azalmaktadır (Bee ve Boyd, 2007).

Bebeklik döneminde çocuğun sosyal dünyasında büyük oranda ailesi bulunmaktadır. Çocuk büyüdükçe annesinden ayrılarak rahat bir şekilde dış dünyayı keşfetmektedir. Özellikle orta çocukluk dönemi ile birlikte akran ve arkadaş ilişkileri gelişerek sosyalleşmeye başlanmaktadır. Çocuklar bu dönemde arkadaşları ile daha fazla zaman geçirerek yeni hedeflere yönelmekte ve bağlanma figürlerine olan ilgisi azalmaya başlamaktadır (Gümüş, 2017). Duygusal ve bilişsel gelişim içinde olan çocuklar fiziksel temasa daha az ihtiyaç duymaktadır.

2.1.5.2 Ergenlik döneminde bağlanma

Ainsworth (1989) de ebeveynler ile kurulan bağlanma ilişkisinin sadece çocukluk dönemlerini değil, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerine ve bu dönemler içerisinde kurulmuş olan ilişkilere de etki eden bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Bir başka ifade ile ilk kurulan yakın ilişkiler, bütün hayat süresince kişiler arasında kurulan ilişkilerin genel bir modeli gibi alt yapı oluşturma işlevi görmektedir. İçsel işleyen modeller olarak isimlendirilen ilk ilişkilerin temsilleri, kişinin kendisini başka kişilerin sevgilerine layık olup olmadığını belirlemesi ile ifade edilmektedir. Bu modeller, kişinin başka kişiler ile yakın ilişkide bulunmak adına yararlanmış olduğu inanç ve beklentilerin tümünü kapsamaktadır. Bağlanma teorisine göre bebeklik dönemlerinde güvenli bir bağlanma ilişkisi kuran kişiler, ergenliklerinde daha olumlu ve sağlıklı işleyen bir modele sahipken, güvensiz bağlanmış kişiler daha negatif bir modele sahip olmaktadır (Kaplan, 2012).

Allen ve Land'ın (2008) yapmış olduğu araştırmaya göre ergenlik döneminin, bağlanma kuramı açısından özel bir önemi bulunmaktadır. Erken dönemlerde meydana gelen bağlanma organizasyonunun kişinin kendisince değerlendirilmesi, ergenlik dönemiyle beraber gerçekleşmektedir. Ergende hızlı bir biçimde artış gösteren formal operasyonel düşünce ve soyut muhakeme yeteneği buna imkân sağlamaktadır. Bu yetenekler, ergenin birden fazla kişinin bakım vermesi ile alâkalı ilişki tecrübelerine dair daha bütüncül ve genel bir bakış açısı kazanmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte bilişsel gelişimde yaşanmış değişimler ile kişi kendi ve diğerleri arasındaki ayrım daha net bir biçimde yapılabilmekte ve bağlanma biçimlerini ilişkiler dâhilinde mukayese edebilmektedir. Bu da ergenin bilhassa anne ve baba ile olan bağlanmasını

tekrar incelemesine; anne ve babasının hem negatif hem de pozitif taraflarını görmesine olanak sağlamaktadır. Bu bakımdan incelendiğinde, ergenlik dönemi içerisinde bağlanma ilişkileri açısından dönüşümler yaşanılması kaçınılmaz olmaktadır (Aracı, 2012).

Ergenlikte meydana gelen bir takım değişimler içerisinde bağlanma ilişkilerine etki eden en önemli değişim, bilişsel anlamda yaşanan değişimdir. Bu dönem ile beraber ergenler somut işlemsel düşünceden soyut işlemsel düşünceye geçmektedir. Soyut düşünme yeteneği, olaylar ile alakalı belli bir sonuca varma ve mantık yürütme yeteneklerini de kapsayan bir bilişsel gelişim evresini ifade etmektedir. Bilişsel manada yaşanmış bu olgunlaşma, ergenlerin bağlanma süreçlerinin, onların duygu ve düşüncelerine bağlı olarak izlenebileceğini ortaya çıkarmaktadır. Yani daha erken dönemlerdeki bağlanma, sadece bağlanma nesnelere ile ilişkideki somut davranışlardan anlaşılabilirken, ergenlik ile beraber bağlanma süreci benlik ve öteki algıları, ergenlerin kurmuş oldukları ilişkiler ile alakalı düşüncelerinden ve bu ilişkilere dair duygusal tepkilerinden anlaşılabilir (Solmuş, 2010).

Ergenler bağlanma ile ilgili zihinsel temsillerinin yanında, her bağlanma ilişkisinin ilişki kurulmuş kişinin özellikleri, tepkileri ve iletişim biçimlerine göre değişiklik gösterebileceğini fark edebilmektedir. Bu durumun diğer bir sebebi ise önceki zamanlarda kişilerin sınırlı sayıda bağlanma nesnelere ile iletişim içerisinde bulunmalarına rağmen, ergenlik dönemlerinde güç duygusal durumlar ile baş edebilmelerine katkıda bulunabilecek çok fazla kişi ile ilişki kurmuş olmalarıdır. Bu sayede bu dönem içerisinde ebeveynlerinin yanında, öğretmen, akraba, psikolojik danışman, yakın arkadaş ve romantik eşler de bağlanma figürleri olarak görev almaktadır (Kahraman, 2015).

Öteki taraftan, ergenler gelişmiş bilişsel yetenekler sayesinde bağlanma nesnelere ile aralarında oluşan ilişkiyi daha da başarılı bir biçimde değerlendirebilmektedir. Bunun sonucunda ergen, anne ve babasının ilişkilerindeki eksiklikleri, hataları veya tutarsızlıkları fark edebilmekte, annesi ve babasıyla kurmuş olduğu bağlanma ilişkisinin niteliklerini tekrar değerlendirebilmektedir. Ergenlerin anne ve babaları ile kurmuş olduğu bağlanma ilişkilerini soyut bir şekilde kavramaları, ebeveynlerinin bazı gereksinimlerini karşılama noktasında yeterli olmadıklarını gözlemlemelerine

olanak sağlayarak güvenlik ve yakınlık gereksinimlerini gidermek için anne ve babalarından farklı kişilere yönelmelerine neden olmaktadır (Kaplan, 2012).

Allen'in (2010) yaptığı araştırmaya göre, bilhassa ergenliğin ilk zamanlarında, yaşanacak hızlı değişimlere ayak uydurup denge kurana kadar ebeveyn ile ergenler arasındaki ilişkilerde ufak çaplı bir sarsıntı meydana gelmektedir. Bu sarsıntı, erken ergenlik dönemlerinde ergenlerin bağlanma örüntüleri üzerinde hala ilk sırada anne ve babasının yer almasını değiştirmemektedir. Çünkü bağımsızlık hala kazanılma evresindedir. Ne var ki ileri ergenlik dönemlerinde ebeveynler ile olan ilişkileri daha doyumlu, dengeli ve yakın olmasına rağmen bağımsızlığın kazanılması ile beraber akranları ve bilhassa romantik eşleri bağlanma ilişkilerinde daha da önde yer almaktadır. Her ne kadar ergenlik dönemleri ile beraber yeni ve farklı bağlanma ilişkileri, anne ve babaları ile kurulmuş olan esas bağlanma ilişkilerinin yerini tutmaya başlamış olsa bile, ebeveyne bağlanma süreci bu dönemde kişi açısından hala esas güvenin ve desteğin kaynağı olmaktadır (Deniz, 2006).

2.1.5.3 Yetişkinlik döneminde bağlanma

Bağlanma ile alâkalı yapılmış incelemelerin büyük bir kısmında, çocuğun hayatının ilk zamanlarında bakımıyla ilgilenen kişiyle olan ilişkisi dikkate alınmış olsa bile Bowlby (1979) yaptığı araştırmada, çocukluk döneminde gelişen benlik ve başkaları modelinin kişinin hayatını devamlı olarak etkilediğini ve “bağlanma hareketinin doğumdan ölüme kadar görüldüğünü” belirtmiştir. Pek çok araştırmacı da yetişkin kişilerin yalnızlığı ve duygusal ilişki durumları hakkında araştırmalarda bulunmuştur. Bu çalışmalar içinde Hazan ve Shaver (1987) tarafından yapılan ve romantik ilişkileri bağlanma kapsamına dâhil ederek inceleyip yetişkin bağlanması kavramının oluşmasına zemin hazırlayan çalışma, yetişkin bağlanması ile alâkalı olarak yapılacak çalışmalara kurumsal bir dayanak oluşturmuştur (Karataş, 2016).

Bağlanmayı incelemek için yapılan çalışmalardan bazıları (Waters vd., 2000) bebeklik döneminde oluşan ve gelişen bağlanma durumunun, yaşamın ileri dönemlerinde de aynı olup olmadığını içermektedir. Yapılan bu araştırmalar bağlılık yoluyla güvende olduğunu hisseden çocukların benlik duygusunun geliştiğini ve güvenli bağlanma stillerinin değişmediğini ortaya koymaktadır (Karataş, 2016). Waters ve diğerleri (2000)'nin yaptığı çalışma ile yabancı bir

ortamda 12 aylık çocukların bağlanma örüntüleri incelemiştir. Bu çalışmanın tekrarı 20 yıl sonra “Yetişkin Bağlanma Görüşmesi” adı ile farklı bir yöntem uygulanarak yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda bebeklik dönemindeki bağlanma ile incelemenin yapıldığı zamandaki bağlanma stillerinin %64 ile %72 arasında benzer olduğu ve bu iki dönem arasındaki bağlanmanın tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Yapılan araştırma bu incelemelerle sınırlı kalmayıp çocukluktan yetişkinlik dönemine geçen bireylerin bağlanma stillerinde değişim yaşanmasının nedenlerini ortaya çıkarmaktadır. Bu zaman zarfında bireylerin bağlanma sınıflamasında değişiklik olmasının nedenlerine bakıldığında, %44'nün yetişkinliğe geçiş döneminde aile içinde yaşadığı olaylardan kaynaklı olarak değişimin meydana geldiği görülmektedir. Genel olarak bu olaylar; ebeveyn kaybı, boşanma veya ciddi bir hastalık, fiziksel veya cinsel yönden tacize uğrama ve psikiyatrik bir rahatsızlık yaşama olarak gösterilebilmektedir. Ancak bu zaman zarfında bağlanma tutumu değişen kişilerin hepsinin herhangi bir olumsuz yaşam deneyimi ile karşılaştığı söylenememektedir. (Saymaz, 2003).

Hazan ve Shaver (1987) tarafından romantik ilişkiler ile alâkalı olarak yapılan bu çalışmada romantik ilişkilerin geçmiş bağlanma örüntülerinin etkisinde kalan bir bağlanma süreci olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde güvenli bağlanmış kişilerin romantik ilişkilerini mutlu, her iki tarafın da güven duyduğu, dostça bir şekilde yaşadıkları gözlemlenirken; kaygılı kararsız bağlanmış kişilerin ilişkilerinde kıskançlığın olduğu, gel-git'li duyguların yaşandığı, yalnızca karşılıklı isteklerin olduğu; kaçınan bağlanmış kişilerin ilişkilerin ise yakınlık korkusu yaşanan bir sürecin ifade edildiği gözlemlenmiştir. Levy ve Davis (1988) tarafından yapılan bir başka çalışmada da güvenli bağlanma stilinin pozitif ilişki özelliği ile ilişkilendirildiği ortaya konulmuştur. Bununla birlikte kaçınan bağlanma stilinin yaşanan ilişki üzerinde tatmin olmama ve yakınlık oluşumunda sorunlar, karışık bağlanma stilinin ise olumsuz ilişki karakteri ile ilişkilendirildiği ifade edilmiştir.

2.1.6 Ergenlerde bağlanma bozuklukları

Ergenlerde görülen diğer tepkisel bozuklukların yanı sıra tepkisel bağlanma bozuklukları da gözlemlenebilmektedir. Ciddi anlamda bağlanma sorunları; yeme sorunları, aşırı kilo verme, istenmeyen saldırgan davranışlar ya da içe

kapanma, sosyal izolasyon, devamlı olarak kendini reddedilmiş ve stres altında hissetme, obsesyonların yoğunlaşması, ümitsizlik, kızgınlık biçiminde kendini belli edebilmektedir. Tepkisel bağlanma bozukluğunun nedenleri arasında prenatal deneyimler, gebelik döneminde alkol kullanılması, doğum travması, genetik yatkınlık, fiziksel ya da cinsel istismar veya ihmal, çocukluk çağında anne ile ani bir şekilde ayrılma, depresyon sayılabilmektedir. (Soysal vd., 2009).

Mikulincer ve Nachshon'ın (1991) yaptığı araştırmaya göre ergenlerdeki depresif yapının, kişinin benliğine karşı olumsuz inanışları, başka kişilerce sevilmediği, başka kişilere güven duyulmayacağına yönelik düşünceleri ve bağlanma süreci ile bağlantısı bulunmaktadır. Depresyonda gözlemlenen incinebilirliğin temelinde güvensiz bir bağlanma yer almaktadır. Erken ergenlik dönemlerinde oluşan karamsar yapı, genellikle ergenlik ilişkilerindeki değişimin doğası gereği oluşmaktadır. Bu geçiş dönemi içerisinde ergen, ailesinden bağımsız olabilmek için çaba göstermektedir. Kaçınan ergenlerde kaygılı bağlanma daha da çok gözlemlenmektedir. Bu kişiler genel olarak iç ve dış desteği olmayan, depresyona meyilli bir yapı göstermektedir (Akdağ, 2011).

2.1.7 Ergenlikte aile ilişkileri

Ergenlik dönemi içerisinde aile ile olan ilişkiler tekrardan şekillenmektedir. Anne ve babaları ile bebeklikten başlayarak kurulmuş olan yakın ilişkiler, yerini daha uzak ve sınırlı bir iletişime bırakmaktadır. Ergenler bu dönemde anne ve babalarından uzaklaşırken, daha çok mahremiyet gereksinimi gerekçesiyle yalnız kalma isteği ile odalarına kapanmaya meyilli olmaktadır. Aileleri ile beraber olmalarından çok arkadaşları ile zaman geçirmeyi tercih etmektedirler. İlkokul döneminde aileler çocuklarının okul içerisinde arkadaşları ile yaptığı davranışların genelini bilirken, ileriki dönemlerde bu oran azalma göstermektedir. Ailelerden bağımsız davranma ve bireyselleşme çabasına bağlı olarak aile içindeki iletişim sınırlanmaktadır. Kendileri ile ilgili bilgi sınırı meydana getirirken iki değişik yaklaşım içerisine girmektedirler (Derman, 2008).

Yüz yüze oldukları zamanlarda ya da sorgulandıkları zaman bilgi gizleyip, detaylı cevap vermek yerine tek heceli cevaplar ile geçiştirebilirler. Bununla

birlikte pek çok ergenin bu bilgi sınırını koruyabilmek için zaman zaman yalan söyledikleri görülebilmektedir (Kaya, 2017).

Ergenlik dönemi içerisindeki kişi ailesi tarafından anlaşılamayacağını düşündüğünden duygularını ve düşüncelerini paylaşmaktan kaçınmaktadır. Yeteri kadar büyüdüğünü ve ailesinden bağımsız olarak hareket edebileceğini düşünen ergen, izin isteme ve özgürce davranış sergileme konusunda önceliklerinin arttırılmasını beklemektedir. Bağımsız hareket edebilme meyli arttıkça aile, otoritesini kaybetme korkusu yaşayabilmektedir. Buna bağlı olarak anne ve babaların ergenlere karşı sorumlulukları ile alakalı baskıcı bir tutum sergilemesi, aile içerisinde çatışmaların yaşanmasına neden olabilmektedir (Dalkılıç, 2006).

Yapılmış birçok araştırmada değişim gösteren anne ve baba ile ergen ilişkilerinin, ergenin bu döneme uyumuna etki ettiğinden söz edilmektedir. Bu dönemde anne ve baba ile olumsuz bir ilişki içerisinde ve çatışma halinde olunması ergenin uyumunu olumsuz etkilerken, kurulan sıcak ve yakın ilişkiler ergenin bireyselleşmesine ve yaşamış olduğu hızlı değişimlere daha kolay adapte olmasına katkıda bulunmaktadır (Sezer, 2009).

Anne ve babanın çocukla olan ilişkisi, ergenin ilerleyen dönemlerde benimseyeceği tutumların ve davranışların belirlenmesinde rol alan önemli bir faktördür. Ailenin ergenlikte yaşanan sorunlara karşı olan tutumu, kişinin diğer insanlar ile sorun yaşadığı zaman göstereceği yaklaşımın belirlenmesinde etkili olmaktadır.

Anne ve baba yaklaşımlarının bağımsızlık kazanma ve sosyalleşme üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır (Damarlı, 2006). Ergenlik dönemi içerisinde serbest, izin verici bir yaklaşım sergileyen anne ve babalar ergenin bağımsızlık sürecine katkı sağlarken, otoriter ve korumacı yaklaşım gösteren anne ve babalar özerkleşme sürecine olumsuz etki ettiği söylenebilmektedir. Bu süreç içerisinde destekleyici aile yaklaşımı, ergenin özerklik kazanması ve kimlik oluşumu açısından olumlu bir etkiye sahip olmaktadır (Güven. ve Aslan,2010).

2.2 Ulusal ve Uluslararası Yazında Bağlanma Konusunda Yapılmış Olan Çalışmalar

2.2.1 Ulusal yazında bağlanma konusunda yapılmış olan çalışmalar

Sümer ve arkadaşları (1999, 2005, 2006), bağlanma konusunda önemli çalışmalar yapmışlardır. Bu alanda dünyada kullanılan önemli ölçeklerin Türkçe uyarlamasını ve geçerlik-güvenirlik çalışmalarını yürütmüşlerdir. Araştırmacılar, anne-çocuk ilişkisinde bağlanmayı ve bu ilişkide bağlanmayı etkileyen sınırlılıkları saptamak üzere araştırmalarını sürdürmektedir. Örneğin, İlişkiler Anketi (İA)'nin ve İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)'nin Türk toplumundaki geçerlilik ve güvenilirliğinin araştırıldığı çalışmada (Sümer ve Güngör, 1999), bu ölçeklerin geçerli ve güvenilir oldukları, ancak katılımcıları bağlanma stilleri açısından gruplandırmada iki ölçeğin yeterli düzeyde uyum göstermediği bulunmuştur. Bir başka çalışmada ise (Sümer, 2006), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri'nin İlişkiler Anketi ve İlişki Ölçekleri Anketi'ne göre bağlanma stillerini daha iyi yansıttığı bulunmuştur.

Gezer'in (2001), ergenlik çağında olan kişilerin bağlanma şekilleri ile aile yapıları arasındaki bağı gözlemlediği çalışmasına 408 kişi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre aile bağları kuvvetli olan ve aile içi iletişimin daha kopuk olan ailelere sahip öğrencilerden oluşturulan grupların bağlanma şekilleri içerisinde önemli farklar olduğu görülmüştür. Aile içi iletişimin daha kopuk olduğu ailelerde yetişmiş olan kişilerin kaygılı, saplantılı veya kayıtsız, aile bağları kuvvetli olan ailelerde yetişmiş olan kişilerin ise güvenli bağlanma şekline sahip oldukları tespit edilmiştir.

Morsünbül (2005) tarafından kimlik statülerinin ergenlik evresinde, bağlanma stilleri yönünden farklılaşp farklılaşmama durumu ve bağlanma stillerinin öğrenci olmaya ve cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmama durumuna dair bir araştırma yapılmıştır. Bağlanma stilleri açısından kimlik statülerinin farklılaştığı görülmüş olup bu farklılaşmanın yalnızca gecikmiş kimlik statüsü boyutunda olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan yola çıkılarak yaşamın ilk evrelerinde anne babaların veya çocuklara bakan bireylerin çocuğa karşı duyarlı ve tutumlarında tutarlı olmaları gerektiği neticesi çıkmaktadır.

Sardoğan ve arkadaşları (2007) güvenli ve güvensiz bağlanma modelleri geliştiren çocukların, ebeveynlerinin yaşadıkları çatışmaları algılayış düzeylerini incelemiştir. Bu çalışmaya göre; güvensiz bağlanma geliştiren çocuklar ebeveynlerinin yaşadığı çatışmaları güvenli bağlanma geliştirenlerle kıyasla daha fazla olumsuz yorumlamaktadır. Bu durumu da ciddi bir tehdit şeklinde görmektedir. Ebeveynleri boşanmış olan çocukların bağlanma stillerine bakıldığında güvensiz bağlanmanın yüksek oranda çıktığı görölmektedir.

Özen ve Aktan (2010) tarafından yapılmış olan bir araştırmada akran zorbalığına maruz kalmanın ve akranlara karşı zorbalık davranışları sergilemenin, ebeveynlere güvenli bağlanma ile negatif yönde bir etkileşiminin olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaplan (2012), ergenlik döneminde olanların bağlanma ve saldırganlık tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, anne ve babaya güvensiz bağlanan ergenlerin, ailesine güvenli bağlanan ergenlere nazaran daha saldırgan tutumlarının olduğunu ifade etmektedir.

Aytin (2014), ergenlik dönemindeki bireylerin yeme tutumları ve problem çözme becerileri ile ebeveyn bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırmanın bulgularına göre, ebeveynlerden algılanan bağlanma ile yeme tutumları ve problem çözme becerileri arasında doğrudan bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgiye göre aşırı korumacı ebeveyn tutumu arttıkça kişilerde yeme bozukluğu görölme oranı da artmaktadır.

Koyuncu (2017), kişinin erken çocukluk döneminde bipolar bozukluğu olan ebeveyne sahip olmasının bağlanma biçimlerine etkisini incelediği çalışmasında, bipolar bozukluğu olan anne babaya sahip olma durumunun, bireyin kaçıngan ve kaygılı bağlanma düzeyinde farklılığa neden olduğu görölmüştür. Araştırmada, erken çocukluk döneminde bipolar bozukluğu olan ebeveyne sahip kişilerin kaçıngan bağlanma düzeyinin, medeni duruma, anne-baba çalışma durumuna, kardeş sahibi olma durumuna, kronik bozukluk sahibi olma durumuna göre bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Erken ocukluk döneminde bipolar bozukluğu olan ebeveyne sahip kişilerin güvenli bağlanma düzeyinin, kardeş sahibi olma durumuna göre bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca erken çocukluk döneminde bipolar hastalığı olan ebeveyne sahip bireylerin kaygılı bağlanma düzeyinin, medeni durumuna, anne ve

babanın birlikte ya da ayrı yaşama durumuna, anne-baba çalışma durumuna, kardeş sahibi olma durumuna, kronik bozukluk sahibi olma durumuna, aylık gelire, anne eğitim durumuna göre bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ayrıntılı incelendiğinde bekar bireylerin kaçınan bağlanma düzeyleri evli kişilere oranla daha yüksektir. Aynı şekilde ebeveynleri boşanmış olan bireylerin kaygılı bağlanma düzeyleri de ebeveynleri birlikte yaşayan kişilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Anne baba çalışma durumuna göre bakıldığında ise annesi ve babası çalışan bireylerde kaçınan bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Kardeş sayısı değişkenine göre incelendiğinde ise tek çocuk olan bireylerin kaçınan, güvenli ve kaygılı bağlanma düzeylerinin kardeşi olan bireylere göre oranı daha yüksek bulunmuştur.

2.2.2 Uluslararası yazında bağlanma konusunda yapılmış olan çalışmalar

Blehar ve arkadaşları (1977), tarafından yapılan 6-15 haftalık bebeklerle yürütülen çalışmada bebeklerin fiziksel ve duygusal ihtiyaçları konusunda duyarlı annelerin bebeklerinin, daha güvenli bir bağlanma geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu kadar erken bir dönemde güvenli bağlanan bebeklerin, daha anksiyöz bağlanan bebeklere göre anneyle etkileşimde daha olumlu tepkiler verdikleri gözlenmiştir.

Hazan ve Shaver (1994), yetişkinlik evresinde bağlanma stillerini değerlendirmek için çocuklarda gözlenen bağlanma türlerine dair tanımları, yetişkinlere kendilerine en uygun olanı seçmek kaydıyla uygulamıştır. Değerlendirmenin neticesinde, çocuklukta yakın ilişkiler kuran kişilerin yetişkinlik evresinde de güvenilir bağlanma modeline daha yakın olduğu görülmüştür. Çocuklukta ebeveyn reddi durumu olan kişilerin ise kaçınan bağlanma stiline daha yakın olduğu saptanmıştır. Çocukluk evresinde aile ortamında ve ebeveynler ile olan ilişkilerinde tutarsızlıklar yaşadığı görülen yetişkinler kaygılı, karasız bağlanma stiline yakın bulunmuştur.

Trinke ve Bartholomew (1997), yaptıkları araştırma sonucunda, romantik ilişkisi olan ergenlerin bağlanma figürü olarak ilk sıraya romantik ilişkide oldukları kişiyi koyduklarını, daha sonra ise sırasıyla annelerini, babalarını, kardeşlerini ve en iyi arkadaşlarını seçtiklerini belirlemişlerdir. Romantik

ilişkisi olmayan ergenlerde ise önce anneleri, sonra sırasıyla babaları, kardeşleri ve en iyi arkadaşlarının geldiği sonucuna varılmıştır. Araştırmacılar ayrıca, ergenler arasındaki yaş farkının bu sıralamayı değiştirmediğini de belirlemişlerdir.

Krausz ve arkadaşları (2001) çalıştıkları bir araştırmaları neticesinde, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylere nazaran daha fazla iş doyumunu yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Bogaert ve Sadava (2002), tarafından yetişkin bağlanma süreçleri ve cinsellik arasındaki ilişkiyi araştırmak için Kanada'nın Niagara bölgesinden 327'si erkek 465'i kadın aynı bölge insanı toplam 792 genç yetişkin üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, ilk olarak cinsellik ve bağlanma arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, güvenli bağlanma puanları yüksek olan kişiler kendilerini fiziksel yönden daha çekici kabul ederken, kaygılı bağlanma puanları yüksek olan kişiler kendilerini fiziksel yönden daha az çekici gördüğü sonucuna varılmıştır.

Nair ve Murray (2005) tarafından yapılan bir çalışmada otoritatif ebeveyn tarzı ile güvenli bağlanmanın birbirleriyle ilişkili olduğu belirtilmiştir. Dahası aynı çalışmada ebeveynleri boşanmış okul öncesi dönemde olan çocukların, ebeveynleri boşanmamış olan ailelerdeki çocuklara nazaran daha güvensiz bağlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Finzi-Dottan ve Cohen (2005) tarafından yapılan çalışmada kayıtsız bağlanmanın daha az görüldüğü örneklerde ebeveyn memnuniyetinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyni tarafından daha az koruyuculuk gösterilen ve babanın eğitim seviyesinin yüksek olduğu ailelerdeki ebeveyn memnuniyetinin daha yüksek olduğu kanısına varılmıştır. Yaptıkları bu çalışmada ebeveynlerin memnuniyetini ebeveynlerin bağlanma stillerinin beklenen ölçüde yordamadığı görülmektedir.

Larose ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan bir araştırmada öğrenme biçimleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya 62 birey dahil edilmiştir. Araştırma neticelerine göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin öğrenme biçimlerinin saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerden daha iyi olduğu belirtilmiştir. Güvenli bağlanma stiline sahip olan

bireylerin, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip olan bireylere nazaran bilgiyi daha iyi yapılandırabildikleri ve kullandıkları görülmektedir.

Bost, Brown, Shin ve McBride (2007) tarafından yapılan çalışmada, baba çocuk arasında olan güvenli bağlanmanın sebebinin nitelikli babalık tutumlarına bağlı olduğunu söylenmektedir.

2.3 Depresyon Kavramı

DSM-5'e göre, bireyde iki hafta süresince neredeyse her gün çökkün duygu durumunun gözlenmesi, neredeyse tüm etkinliklere karşı ilginin belirgin düzeyde azalması, kilo vermeye amacı olmadan yeme isteğinde azalma ya da artma olması, neredeyse her gün uykusuzluk çekme ya da aşırı uyuma isteği, bitkinlik, enerjisiz hissetme, odaklanmada güçlük, kararsızlık, davranışlarda yavaşlama, yineleyici ölüm düşünceleri ya da kendini öldürmek üzere plan yapma gibi belirtilerin beşinin ya da daha fazlasının olması durumunda depresyon tanısı konmaktadır (American Psychiatric Association [APA], 2013).

Bu belirtiler, çökkün duygudurum veya faaliyetlere alakasını yitirme, etkinliklerden keyif alamama durumları ile birlikte kişinin işlevsellik seviyesini etkilemektedir. Ergenlik çağında meydana gelen depresyon belirtileri yetişkinlerdeki bulgularla benzerlik göstermekte ve faaliyetin azalmasına neden olmaktadır. Yaş evreleri dikkate alındığında en kritik evrelerden biri olan ergenlik çağında, depresyon görülme riski çocukluk depresyonuna kıyasla dört kat daha fazla olduğu görülmektedir (Eskin vd., 2008).

Depresyonun belirtileri fiziksel değişimler, yeme bozukluğu, uyku bozukluğu, cinsel dürtü kaybı ve yorgunluk olarak ifade edilebilmektedir. Tanı alanların hemen hemen hepsinde yeme arzusunun azalıp kısa sürede kilo kaybının gözlemlendiği, yiyeceklere ve yiyeceklerin kokularına karşı duyarlılık oluştuğu, fazla yemek yeme davranışının daha az olması ile kilo almanın gözlemlenebildiği ve genel olarak enerji yetmezliği, kuvvetsizlik, halsizlik ve çabuk yorulma şikayetlerinin görüldüğü ifade edilmektedir. Uykuya geçme sırasında güçlük, uykunun devamlı bölünmesi ya da uykusunu alamadan erken uyanma, uykuya yoğun eğilim içinde olma görülebilmektedir. Bunların yanında, bunaltılı depresyonlarda sabah erken uyanma ve kalkar kalkmaz ağır bir sıkıntı,

sorunun en kaygılandırıcı belirtilerinden biri olarak belirtilmektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Depresyonun meydana gelmesine sebep olan psikolojik ve psikososyal faktörler bulunmaktadır. Bunlar anne ve babanın ölümü, insanlar arası ilişkilerde sorunlar, çevresel unsurlar gibi durumlar sayılabilmektedir (Toros, 2002; Kaya vd., 2007).

Depresyon, kişilik özelliklerinden hareketle ortaya çıkabileceği gibi karşılaşılan çeşitli olaylar neticesinde de ortaya çıkabilmektedir. Gerek depresyonun ortaya çıkması gerekse tedavi süreci için kişilik özellikleri, sosyal destek ağları, toplumsal kaynaklar vb. önem taşımaktadır (Akçagöz, 2017).

2.3.1 Depresyon ile ilgili kuramsal yaklaşımlar

Depresyonu ifade eden kuramsal yaklaşımlar aşağıdaki başlıklar şeklinde ifade edilebilmektedir.

2.3.1.1 Psikoanalitik yaklaşım

Psikoanalitik anlayışa göre, nesnenin kaybı kişilerde yas tutmaya neden olmaktadır. Bu esnada kişilerde derin bir hüznün, sıkıntı, ağlama, uyku sorunları gibi semptomlar gözlemlenmektedir. Kişi, değer verdiği ve sevdiği kişi tarafından terkedilmiş olma gibi bir kayıp duygusu yaşamaktadır. Bu duyguyla birlikte “Sevdiğimi kaybettim, artık beni kimse sevmiyor, ben artık kötüyüm” duyguları ve bunlara bağlı gerçekleşen özsaygı kaybı oluşmaktadır. Ancak yas halinde sevdiği kişiyi yitiren bireyin “ben kötüyüm” duygusu öz-saygıyı kaybetmesine neden olmamaktadır (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Freud, yas ve melankoli bildirisinde depresyona giren bireyleri şu şekilde sıralamaktadır (Korkmaz, 2006):

- Kişinin üst benliği cezalandırıcıdır.
- İkili duygular ilişkilerde baskındır.
- Hayal kırıklığı ve kısıtlamalar bulunmaktadır.
- Devamlı düşmanlık ile öfke bulunur.
- Kişi katı üst benlik yüzünden kin ve nefreti kendi kendine yöneltir.
- Özsever doyum bulmak isteyen kişilik yapısı vardır.
- Suçluluk duygusu ve cezalandırma vardır.

2.3.1.2 Davranışçı yaklaşım

Depresyonun davranışçı yaklaşım ışığında açıklamasını yapan Skinner (1957), sosyal çevrenin pozitif olarak sürdürdüğü davranışların kısıtlanması neticesinde bireyin hareketlerinde meydana gelen zayıflamayı, depresyon olarak ifade etmektedir (Korkmaz, 2006).

Aynı zamanda davranışçı yaklaşımçıları depresyonu açıklarken ödül kavramı üzerinde de durmuştur. Kişinin ödül beklentisinde azalma yaşandığında yada karşılanmadığında duygudurumunu etkileyerek depresyona neden olmaktadır (Batur ve Demir, 2009). Bireyin ödüllendirildiği davranışların zaman geçtikçe ödüllendirilmemesi, buna bağlı kişinin kendini cezalandırma eğilimine girmesi, kendini gerçekleştirmede yetersiz olması, sahip olduğu yeteneklerini hayata geçiremiyor olması da davranışçı yaklaşıma göre depresyona neden olan etmenler arasında sayılabilmektedir (Koç, 2008).

Davranışçı yaklaşım depresyona sebep olabilecek bazı durumları ortaya atmaktadır. Bu durumlar; ödüllerin kaybolması, ödül elde edici davranışların azalması, kişinin kendini ödüllendirme yetersizliği, beceri yetersizliği, ihtiyaçlar, çaresiz hissedilen ortamlarda bulunmak, cezalandırmanın fazla olduğu ortamlarda bulunmak olarak sıralanmaktadır. Bu durumların depresyona neden olabileceği düşünülürken kesin bir yargı ortaya konmamaktadır (Leahy ve Holland, 2009).

2.3.1.3 Bilişsel yaklaşım

Bilişsel yaklaşım, depresyonu ifade etme manasında kayda değer bir öneme sahiptir. Bilişsel yaklaşım, depresyonun sebeplerinin dış unsurlara bağlı olmadığını öne sürmektedir. Depresyonun duygulanımdan ziyade düşünce bozukluğu olduğunu ifade eden Beck (1967), kişiliğin değersiz, dünyanın anlamsız ve geleceğin karamsar görülmesinin depresyonun meydana gelmesinde temel olgu olduğunu ifade etmektedir. Beck'e göre, negatif düşünceler, bozuk düşünme şekilleri, simgeler depresyonun temelini oluşturmaktadır. Bilişsel olguya göre depresyona giren kişi kendini değersiz hissetmekte, negatif, kötü olayların kendisinden kaynaklandığını ve diğer kişiler tarafından beğenilmediğini düşünmektedir (Yiğit, 2008).

Beck ve arkadaşları nezdinden iletirilmiş olan bilişsel kurama göre, depresyonun nedeni esas olarak bilişsel bir sorundur. Beck (1979), depresyonun meydana gelmesinde üç önemli bilişsel unsurdan bahsetmektedir (Mutallimova, 2014);

- Bireyin Kendine Olumsuz Bakışı: Kişi kendisini yoksun, yetersiz ve değersiz olarak görmesidir. Kimsenin kendisini sevmediğine inanır, beğenilmediğini düşünür; kendisini yetersiz gördüğü için kendini reddeder.
- Yaşanmışlıklara Olumsuz Bakış: Kişi çevresi ile etkileşiminde kendisini ezik ve yetersiz hissetmesidir.
- Geleceğe Olumsuz Bakış: Kişi geleceğine karamsar, sonu belirsiz, yoksun ve engellenmiş olarak bakmasıdır.

2.3.1.4 Kişilerarası ilişkiler kuramı

Psikodinamik yaklaşımda bahsedildiği gibi, insanlar arası ilişkiler yaklaşımında da depresyonun bireylerin yakın ilişkileri ve bireylerin bu ilişkilerdeki konumları ile ilgili olduğu, bu karışıklığın yakın bir zamanda yaşanmış olabileceği gibi geçmişte de yaşanmış olabileceği ve rollerdeki bu karmaşanın depresyonun asıl kaynağı olabileceğini ifade etmektedir. Bireylerarası ilişkiler yaklaşımını, bağlanma teorisinden hareketle çocukların güvenilir, sorumlu ve kendilerine yakın olarak gördükleri bakıcılarına karşı gelecekteki bütün ilişkilerine etki eden ve güvenli olmayan bir sevgi bağı oluşturduklarını ifade etmektedir. Ayrıca yine bu kuramcılara göre kişi, güvenli olmayan ilişkileri kendisinin ve diğer bireylerin negatif işleyiş tarzı olarak düşünebileceği gibi, depresyonun bireyin kendi öz değeri için çevresindeki diğer bireylerin desteğinin eksikliğini hissetmesinden dolayı da meydana gelebilmektedir (Korkmaz, 2006).

2.3.2 Ergenlikte depresyon

Depresif olan ergenlerde ümitsizlik, karamsarlık, ilgi eksikliği, anhedoni, sosyal içe kapanıklık, yorgunluk, intihar düşüncesi daha sık ve şiddetli görülmektedir. Ağlama ve uyku sorunları genel olarak kız çocuklarında daha fazla görülmektedir. Ergenlik çağındaki kızlarda, ergenlik çağındaki erkeklere oranla iştah kaybı ve öz kıyım girişiminin daha fazla olduğu gözlemlenmektedir (Erdoğan vd., 2002).

Ergenlik çağındaki çocuklara yönelik yapılan çalışmalarda, depresif olan ergenlerin depresif olmayan ergenlere göre özellikle karamsarlık ve kişilik saygısı gibi bilişsel değişkenlerde farklılık gösterdikleri sonucuna varılmıştır (Çakır, 2006).

Depresif olan ergenlerin, depresif olmayanlara göre anne ve babalarıyla etkileşimlerinden daha fazla hoşnutsuz buldukları, anne-babalarının farklı kural ve kısıtlamalarıyla hayatlarını olumsuz etkileyebileceklerine yönelik abartılı inançlara bağlı oldukları belirtilmektedir. Depresif olmayan ergenlerin ise, depresif olan ergenlere kıyasla mükemmel bir çocuk olmaya dair abartılı inançlar barındırdıkları görülmüştür (Eryüksel ve Akün, 2003).

Erim (2001) depresyon semptomlarının ve depresyon bozukluğunun kız çocuklarında erkek çocuklarına oranla daha çok görüldüğünü, çocukluktan ergenlik çağına geçişle beraber arttığını, ebeveyn ilişkileri, çevresel faktörler, hayat olayları, akademik başarı, aile içi sorunlar, depresyon geçmişi, sosyo-ekonomik seviye gibi birçok etkenin ergenlerdeki depresyonla alakalı olduğunu ifade etmiş ve depresyonun yalnızlık ve terk edilmişlik hislerini de birlikte getirebileceğini belirtmiştir.

Depresyona giren ergenlik çağındaki çocuklarda bilişsel, duygusal, hareketsel ve fizyolojik sorunların meydana gelebileceği ifade edilmektedir. Weller ve Weller, (1991)'e göre depresyonda olan çocuklar, düşünce bozukluklarını depresyonun bir sonucu olarak yaşamaktadır. Duru (1995)'ya göre düşünce sorunlarına temel oluşturan kötü aile koşullarında büyüyen çocuklar ise kendi içlerine dönerek kişisel nitelikleri ve sosyal konumları ile alakadar olmaya başlamaktadır. Erdoğan (2002)'a göre davranışsal inhibisyonu olduğu, çekingen olduğu, endişeli olduğu, bulunduğu çevrelerde popüler olmadığı, kendine güvensiz olduğuyla alakalı sürekli düşünce uğraşları olan çocuklarda depresif olma olasılığının yükseldiği gözlemlenmektedir (Yarapsanlı, 2011).

Miller (2002)'e göre depresif duygu durumun en belirgin niteliği, bireyde her gün moral bozukluğu meydana gelmesidir. Moral bozukluğu bulunan çocuklarda ise rastlanan yersiz ağlama krizleri depresyon semptomlarından biri olarak ifade edilebilmektedir. Ağlama krizi tutan çocuğun düşüncelerindeki ters düşünceler ve bozulmalar onun duygularını negatif olarak etkileyebilmektedir. Bu nedenle düşüncelerde meydana gelen bozulmalar, duygularda meydana gelen

bozulmalara neden olmaktadır. Bu süreçte çocuk eğlenceli faaliyetlerden de haz almamaktadır (Yarapsanlı, 2011).

2.3.3 Bağlanma kuramı ve depresyon

Bowlby (1979) tarafından bağlanma, depresyonda olan kişilerin bir eğilimi olarak ifade edilmektedir. Çocuklar ile bakım verenler aralarındaki erken evre bağlanma örüntüleri, normal ve anormal gelişimde çok önemli bir unsur oluşturmaktadır. Değişik bireysel incelemelerde, ergenlik çağındaki kişilerde görülen depresif semptomlarla güvensiz bağlanma arasında korelasyon bulunduğu görülmektedir. Lise son sınıf öğrencisi olan kız çocukların bir yıl boyunca incelendiği bir araştırmada (Hammen ve ark., 1995), güvensiz bağlanmanın depresif semptomlarda artışla alakalı olduğu neticesine varılmıştır. Aynı zamanda, güvensiz bağlanma örüntüsünde bulunan ergenlik çağındaki kız çocuklarında bireyler arası strese bağlı olarak depresif semptomlarda artış olduğu görülmektedir. Güvensiz bağlanma örüntüleri sergileyen ergenlik çağındaki kız çocuklarında anne-babaların depresif semptomlarındaki artışı takiben depresif semptomların yükseldiği gözlemlenmektedir (Şireli, 2012).

Araştırmacılar güvensiz bağlanma şekillerini barındıran bireylerin daha fazla depresif semptom bildirdiğini ve çift ilişkilerinde güvenli bağlanmaya sahip bireylere kıyasla daha düşük memnuniyet seviyesi, güven ve iletişim bildirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Mikulincer ve arkadaşlarının araştırmalarına göre güvenli bağlanma ruh sağlığı belirtileri ile ters yönlü korelasyonlu iken, kaygılı ve kaçınan bağlanma pozitif olarak ilişkili bulunmuştur (Mikulincer ve ark., 1999).

Depresyon ile bağlanma arasındaki ilişkilerden ilki, temel bakım verenin kaybıdır. Temel bakım verenin kaybı nedeniyle ortaya çıkan umutsuzluğun ve çaresizliğin depresyona neden olabileceği ifade edilmektedir. Depresyonun ortaya çıkmasına neden olan ikinci durum ise bebeğin temel bakım veren tarafından reddedilmesi sonucu güvenli bir ilişki kur. Bebeğin kendini değersiz, diğerlerini ise ulaşılmaz olarak gördüğü bu durumda da depresyonun ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir (Bowlby,1998).

2.4 Ulusal Ve Uluslararası Yazında Bağlanma-Depresyon ve Kaygı Sorunları İlişkisi Konusunda Yapılan Çalışmalar

2.4.1 Ulusal yazında bağlanma-depresyon ve kaygı sorunları ilişkisi konusunda yapılan çalışmalar

Sabuncuoğlu ve Berkem (2006) tarafından 2-18 ay arasında bebeği olan 80 anne ile yürütülen çalışmada annelerin bağlanma biçimi ile doğum sonrası gelişen depresyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda, annelerin doğum sonrasında yaşadıkları depresyon ile güvensiz bağlanma arasında ilişki bulunmuştur. Depresif belirtiler gösteren annelerin güvensiz bağlanma puanları, depresif belirtiler göstermeyen annelere kıyasla yüksek bulunmuştur.

Kesebir, Üstündağ ve Kavzoğlu (2011) tarafından yapılan çalışmada bağlanmanın, bireylerin ilişkilerinde biçimlendirici, belirleyici bir rolü olduğu, farklı bağlanma stillerine sahip olan bireylerin klinik görüntüsünün de ayrı olabileceği yargısına varılmıştır. Güvenli bağlanma ile sağlıklı olan bir psikopatolojiyi eşleştirmek mümkün olmaktadır. Güvensiz bağlanmanın bir bölümü olan kararsız/endişeli bağlanmaya sahip bireylerin ise anksiyete ve depresyon sorunları yaşayabileceği, kaçınan bağlanma modelinde de birçok davranış sorunlarının görülebileceği belirtilmiştir.

Yılmaz (2011) tarafından yapılan bir araştırmada boşanmış veya çatışma yaşayan ailelerin 7-12 yaş arası çocukları ile çatışma yaşamayan ailelerdeki çocukların kaygı düzeyleri ve benlik algıları karşılaştırılmıştır. Çatışmalı evliliklerin içinde büyüyen çocukların, boşanmış olan çiftlerin çocuklarına nazaran kaygı seviyelerinin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte çatışmalı evliliklerde büyüyen çocukların benlik algılarının daha az olduğu, boşanan çiftlerin çocuklarının da uyumlu, güzel evlilikleri olan ailedeki çocuklara göre benlik algılarının daha az, kaygı seviyelerinin daha fazla olduğu sonucuna varılmaktadır.

Kahraman (2015), tarafından yapılan ergenlik döneminde bağlanma stillerinin depresyon düzeyi ve saldırganlık tutumları ile arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmada, bağlanma stilleri ile saldırganlık tutumları arasında ve saldırganlık tutumlarıyla depresyon seviyesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını, bağlanma stilleriyle depresyon seviyesi arasında da anlamlı bir ilişkinin var

olduğu sonuçlarına varılmıştır. Güvensiz bağlanma stillerinden olan kaygılı bağlanma stiline sahip olan bireylerin depresyon seviyesinin daha yüksek olduğu neticesine ulaşılmaktadır.

Arifoğlu (2016), tarafından yapılan çalışmada ergenlerde ebeveyne bağlanma ile depresyon arasındaki ilişkide dil kullanımı ve içgörünün etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, ebeveyne bağlanma değişkeni ile depresyon arasındaki ilişkide ergenlerin dil kullanımının önemine işaret edilmekte, sağlıklı bağlanma figürlerinin, ergenlerin dil kullanımını olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Böylesi bir etki ise hem doğrudan hem de içgörü aracılığıyla depresyona katkıda bulunmaktadır.

2.4.2 Uluslararası yazında bağlanma-depresyon ve kaygı sorunları konusunda yapılan çalışmalar

Davila ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan araştırmada ergenlikte bağlanma stilleri, depresif semptomlar ve romantik ilişkiler arasında olan ilişki iki aşamadan oluşan bir çalışma ile incelenmiştir. Yapılan ilk çalışmaya 96, ikinci çalışmaya da 80 birey katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre romantik ilişkiler ile depresyonun birbirleri ile ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırmada saplantılı bağlanma stiline sahip olan bireylerin depresyon belirtileri ve romantik ilişkileri arasında da bir ilişki bulunmuştur.

Ergenlerle yapılan bir başka araştırmada ise ebeveyne, en yakın arkadaşına ve romantik partnere bağlanma ile depresif belirtiler arasındaki ilişki incelenmiştir (Margolese, Markiewicz ve Doyle, 2004). Bu çalışma sonucunda kızların annelerine güvensiz bağlanmasının, depresif belirtilerle doğrudan bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Romantik partnere güvensiz bağlanma ile depresyon arasındaki ilişki ise hem kızlarda hem de erkeklerde görülmektedir. Güvensiz bağlanma stiline sahip ergenlerin stresle karşılaştıklarında ruminasyonda buldukları ve olumsuz düşüncelere kapıldıkları görülmüş ve bunların güvensiz bağlanma ile depresyon arasındaki ilişkide aracı role sahip oldukları saptanmıştır.

Depresyonun ergenlikten genç yetişkinliğe devamlılığının araştırıldığı bir çalışmada, ergenlik döneminde her iki ebeveyne de güvensiz bağlandığı saptanan kişilerin, ergenlikteki depresif belirtilerinin genç yetişkinlik

döneminde devam etme ihtimalinin daha fazla olduğu görülmektedir. (Agerup, Lydersen ve Wallander, 2014).

Marganska, Miranda ve Gallagher'in (2013) tarafından yapılan çalışma neticesinde; güvenli bağlanma modeline sahip kişilerin genellenmiş bir kaygı bozukluğunun ve duygu durum bozukluğunun görülme durumunun daha az olduğu kanısına varılmıştır. Güvensiz bağlanma modeline sahip bireylerde de belirtilen hususların görülme oranlarının fazla olduğu görülmektedir.

Stevens (2014), bağlanma stillerini ve duygu halini incelediği araştırmasında bağlanma stillerinin bireylerin olumsuz duyguları ile baş etme konusunda faydalı olup olmadığını incelemiştir. 96 birey ile yapılan çalışmada katılan bireylerin bağlanma stilleri tespit edilerek, duygu durumları ile baş etmeleri ve farkındalık seviyeleri karşılaştırılmaktadır. Araştırmanın neticelerine göre kaçınan bağlanma stiline sahip olan bireylerin duygu farkındalığının daha az olduğu görülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma planında tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Tanımlayıcı araştırma, bir problemle ilgili durumları, geçmiş veya mevcut olayları, kavramları, ilişkileri açıklamaya çalışan bir araştırma modelidir. Veri toplama aracı olarak ise ölçekler kullanılmıştır.

Kullanılan ölçekler katılımcılara birebir yüzyüze uygulanmıştır. Katılımcılardan ölçekleri hiçbir etki altında kalmadan ve verilerin sadece bilimsel bir araştırmada kullanılacağını düşünerek doldurmaları istenmiştir. Ölçek uygulaması 2017 yılının Mayıs ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir.

3.2 Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırma evrenini, İstanbul ili içerisinde ikamet eden lise öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise tabakalı rastgele örneklem yöntemi kullanılarak İstanbul ili Başakşehir ilçesi içerisindeki bir özel okulda ve Sultanbeyli ilçesi içerisindeki devlet liselerinde eğitim gören 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada 130 erkek, 470 kız olmak üzere toplam 600 ergen örnekleme dahil edilmiştir. Okullarda yapılacak testler için ilgili okulların müdürlüklerinden izin alınmıştır. Çalışmaya dahil olma kriterleri şu şekildedir:

- Zihinsel engellilik, yaygın gelişimsel bozukluk, duyuşsal bozukluk olmaması.

Böylelikle araştırmaya Başakşehir ilçesinden 150, Sultangazi ilçesinde ise 450 öğrenci katılarak, araştırmanın örneklemini oluşturulmuştur.

3.3 Veri Toplama Araçları

Birinci kısımda ‘demografik’ verilere ilişkin sorulardan oluşan kişisel bilgi formu, ikinci kısımda ergenin bağlanma stilini ölçmek için Türkçe’ye çevrilen Ebeveyn ve Arkadaş bağlanma envanterinin revize edilmiş formu kullanılmıştır.

Üçüncü kısımda ergenin duygu durumunu ölçmek amacıyla ‘Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ) uygulanmıştır. Ebeveyn ve arkadaş bağlanma ölçeği, güvenilirliğinin sınanması açısından test-tekrar test yöntemiyle 2 ay arayla aynı örnekleme tekrar uygulanmıştır.

3.3.1 Kişisel bilgi formu

Katılımcılara araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturan bilgilerin edinildiği kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Kişisel bilgi formu yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, anne baba durumu, gelir düzeyi gibi demografik bilgileri içeren toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda öğrencilerden isim bilgisi alınmamıştır. Çalışmada kimlik ve kurum belirleyici hiçbir bilginin de istenmediği açıklanmıştır. Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

3.3.2 Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanterinin revize edilmiş formu

Bu çalışmada, temel veri toplama aracı olarak ergenlerin bağlanma stillerini ölçmek amacıyla Türkçe’ye uyarlanmış olan Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu kullanılmıştır (Gullone ve Robinson, 2005).

Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçek “3-Her zaman doğru, 2-Bazen doğru, 1-Hiç doğru değil” aralığında olmak üzere 3’lü likert sistemle yanıtlanmaktadır. Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunda 1, 2, 3, 4, 6, 8, 13, 14, 16, 17, 20, 21, 23, 24, 26, 28 numaralı maddeler ters işaretli maddelerdir. Ölçek toplam puanı, iletişim ve güven alt boyutu puanları ilgili maddeler toplanarak hesaplanmaktadır. Yabancılaşma boyutu ise olumsuz boyut olduğu için ilgili maddeler ters çevrildikten sonra toplanarak hesaplanmaktadır. Alınan puanların artması toplam ve alt boyutlarla ilgili iletişim, güven, bağlanma gibi özellikleri arttığını göstermektedir.

Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu ise 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek aynı şekilde “3-Her zaman doğru, 2-Bazen doğru, 1-Hiç doğru değil” olmak üzere 32lü likert sistemle yanıtlanmaktadır. Ergenlerin yakın arkadaşlarıyla ilişkilerinin olumlu ve olumsuz, duygusal ve bilişsel

boyutlarını değerlendirmektedir. Ölçek maddeleri yabancılaşma, iletişim ve güven olmak üzere 3 ayrı alt boyutta incelenmektedir. Ölçek toplam puanı ilgili maddeler toplanarak hesaplanmaktadır (Gullone ve Robinson, 2005).

3.3.3 Çocuklar için depresyon ölçeği (ÇDÖ)

Ergenlerin depresyon düzeylerini ölçmek amacıyla Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ) kullanılmıştır. Bu form, ergenlik döneminde depresif belirti profili hakkında genel bir bilgi edinmek için veri sağlar.

Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği, çocukların depresyon puanlarını ölçmek için, Kovacs (1981) tarafından geliştirilmiş ve Öy (1991) tarafından Türkçe' ye uyarlanmıştır. ÇDÖ, 6-17 yaş çocuklarına uygulanabilen, 27 maddeden oluşan kendini değerlendirme ölçeğidir. Her madde, belirtinin şiddetine göre 0, 1 ya da 2 puan almaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 54'tür. Alınan puan arttıkça, depresyon şiddeti de artmaktadır (Öy, 1991). Öy (1991) çalışmasında çocuklar için depresyon ölçeğinin test tekrar test güvenilirliğini 0.70, iç tutarlılığını 0.80 olarak bildirmektedir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach's Alfa katsayısı=0,819 olarak bulunmuştur.

3.4 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı ve LISREL 8.7 kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, doğrulamayı faktör analizleri kullanılmıştır.

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (Oneway) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve çok değişkenli doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Çizelge 4.1: Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Yaş	14	29	4,8
	15	104	17,3
	16	94	15,7
	17	373	62,1
	Toplam	600	100,0
Cinsiyet	Erkek	130	21,7
	Kadın	470	78,3
	Toplam	600	100,0
Kardeş Sayısı	Kardeş Yok	6	1,0
	1	22	3,7
	2	80	13,3
	3	238	39,7
	4	157	26,2
	5	52	8,7
	6 Ve üzeri	45	7,5
	Toplam	600	100,0
Sınıf	9	60	10,0
	10	177	29,5
	11	158	26,3
	12	205	34,2
	Toplam	600	100,0
Anne Hayatta Olma Durumu	Evet	581	96,8
	Hayır	19	3,2
Baba Hayatta Olma Durumu	Toplam	600	100,0
	Evet	574	95,7
Gelir Düzeyi	Hayır	26	4,3
	Toplam	600	100,0
	1000-1500 TL Arası	269	44,8
	2000-4000 TL Arası	242	40,3
	4000-5000 TL Arası	89	14,8
Toplam	600	100,0	

Çizelge 4.1: (devam) Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Anne Baba Medeni Durumu	Evli	586	97,7
	Boşanmış	14	2,3
	Toplam	600	100,0

Öğrenciler “yaş” değişkenine göre incelendiğinde 29'u (%4,8) 14, 104'ü (%17,3) 15, 94'ü (%15,7) 16, 373'ü (%62,1) 17, olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler “cinsiyet” değişkenine göre incelendiğinde 130'u (%21,7) erkek, 470'i (%78,3) kadın olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler “kardeş sayısı” değişkenine göre incelendiğinde 6'sı (%1,0) kardeş yok, 22'si (%3,7) 1 kardeş, 80'i (%13,3) 2 kardeş, 238'i (%39,7) 3 kardeş, 157'si (%26,2) 4 kardeş, 52'si (%8,7) 5 kardeş, 45'i (%7,5) 6 kardeş ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler “sınıf” değişkenine göre incelendiğinde 60'ı (%10,0) 9. sınıf, 177'si (%29,5) 10. sınıf, 158'i (%26,3) 11. sınıf, 205'i (%34,2) 12. sınıf olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler “anne hayatta olma durumu” değişkenine göre incelendiğinde 581'i (%96,8) evet, 19'u (%3,2) hayır olarak dağılmaktadır.

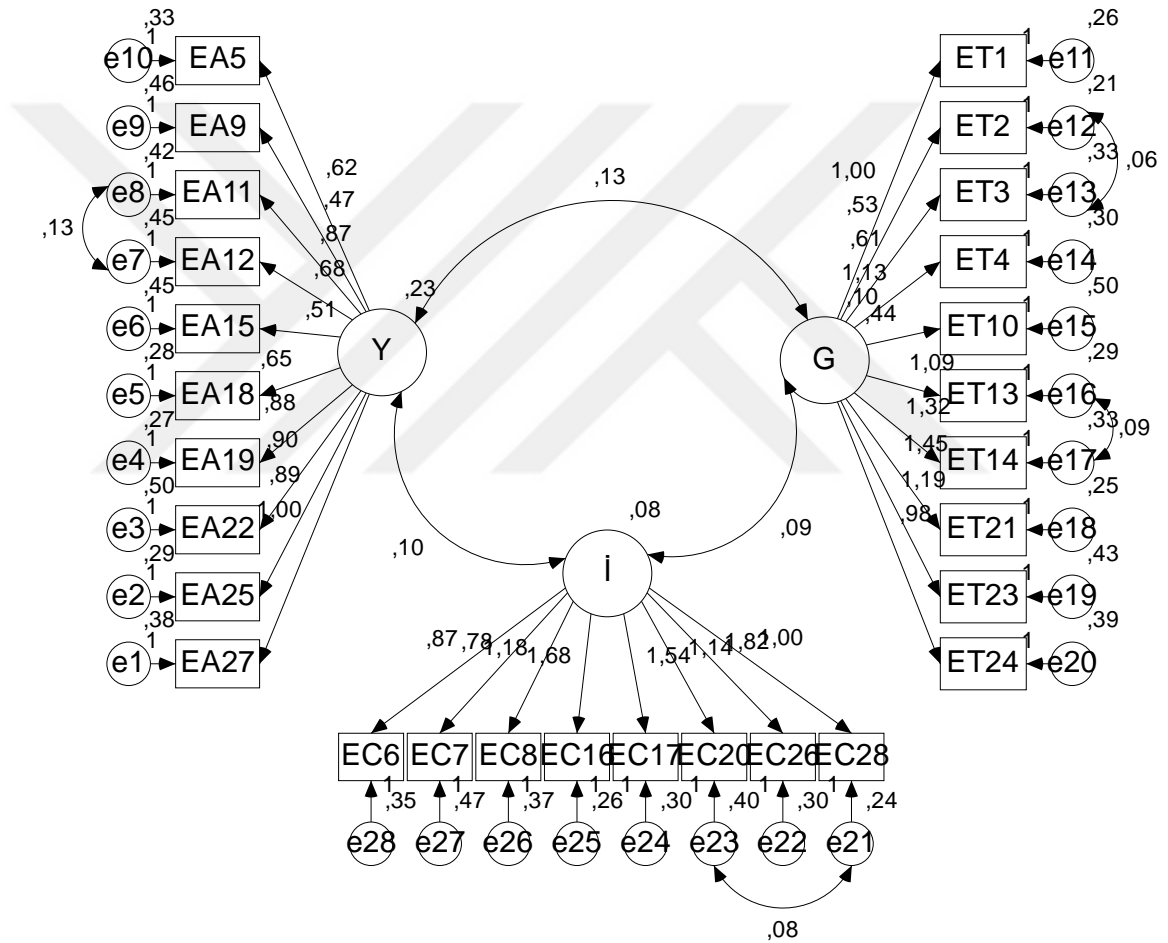
Öğrenciler “baba hayatta olma durumu” değişkenine göre incelendiğinde 574'ü (%95,7) evet, 26'sı (%4,3) hayır olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler “gelir düzeyi” değişkenine göre incelendiğinde 269'u (%44,8) 1000-1500 TL arası, 242'si (%40,3) 2000-4000 TL arası, 89'u (%14,8) 4000-5000 TL arası olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler “anne baba medeni durumu” değişkenine göre incelendiğinde 586'sı (%97,7) evli, 14'ü (%2,3) boşanmış olarak dağılmaktadır (Bk. Çizelge 4.1).

Çizelge 4.2: Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Doğrulayıcı Faktör Analizi İndeks Değerleri

İndeks	Normal Değer	Kabul Edilebilir Değer	Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu
χ^2/sd	<2	<5	3,180
GFI	>0.95	>0.90	0,911
AGFI	>0.95	>0.90	0,900
CFI	>0.95	>0.90	0,924
RMSEA	<0.05	<0.08	0,074
RMR	<0.05	<0.08	0.032

Şekil 4.1: Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş formunun Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Diyagram

Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu, 28 maddelik ebeveyn formu ve 25 maddelik arkadaş formundan oluşmaktadır. 600 katılımcıya ait veriler üzerinden Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formunun, orijinal forma göre yapı geçerliliğini ortaya koymak üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır (Bk. Çizelge 4.2).

Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu

Bu araştırmada Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Cronbach's Alfa katsayısı=0,889 olarak yüksek bulunmuştur. Ölçeğin orijinal formunun yapı geçerliliğinin, Türk örneklem üzerinde toplanan veriler ile uyum sağlayıp sağlamadığını belirlemek üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Bu sonuçlara göre Ebeveyn Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formunun, örtük değişkenlerin gözlenenler ile uyum gösterdiği saptanmıştır. Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu için test-tekrar test korelasyon katsayıları aşağıda verilmiştir.

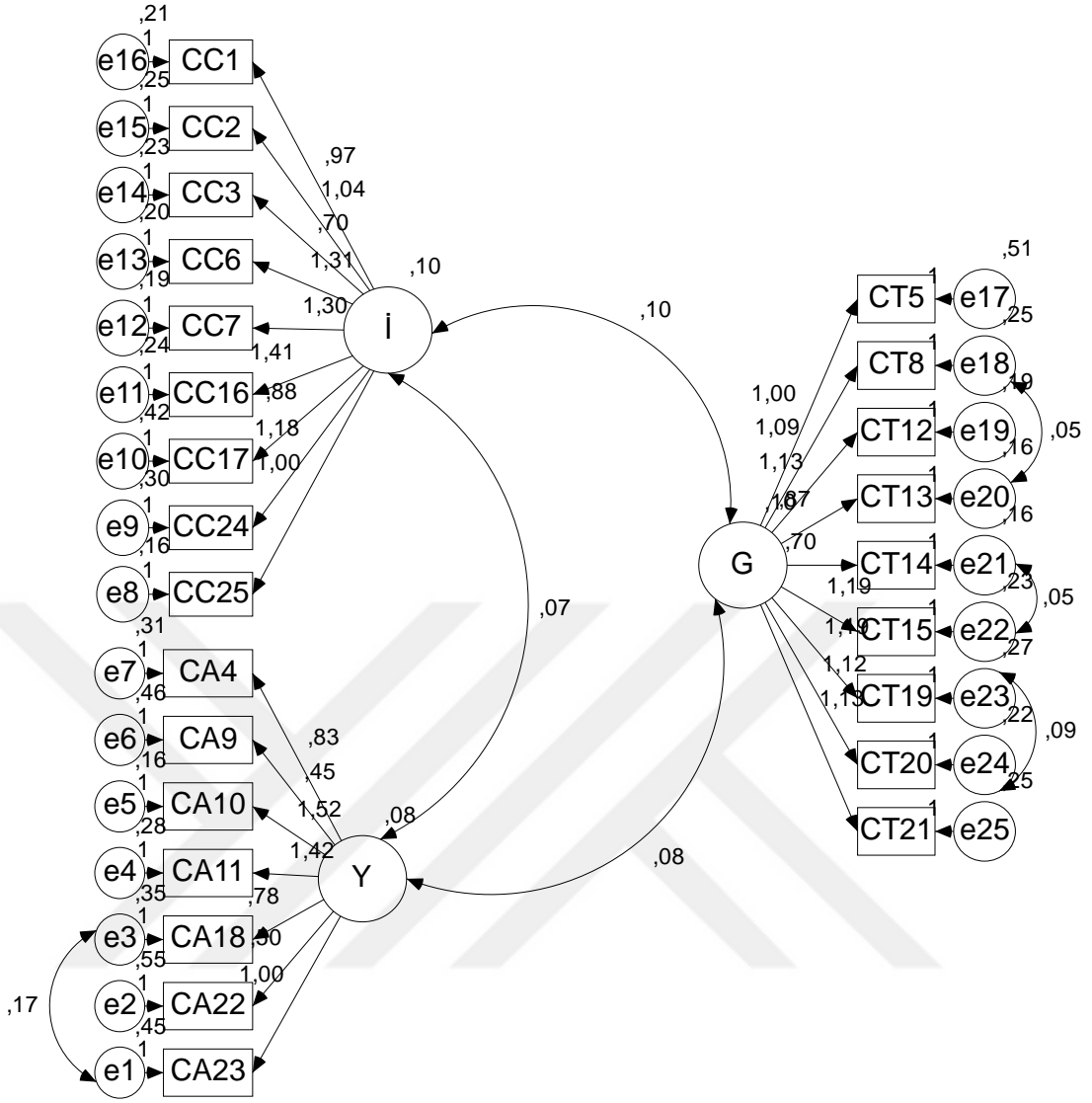
Çizelge 4.3: Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Form Test-Tekrar Test Korelasyon Katsayıları

Boyut	N	R	P
Ebeveyn İletişim	600	0,940**	<0,001
Ebeveyn Güven	600	0,953**	<0,001
Ebeveyn Yabancılaşma	600	0,950**	<0,001
Ebeveyn Bağlanma	600	0,968**	<0,001

Ebeveyn Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu için test-tekrar test korelasyon katsayılarının yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Ebeveyn Bağlanma Envanteri ölçümleri kısa sürede zamana bağlı değişmezlik göstermiştir (Bk. Çizelge 4.3).

Çizelge 4.4: Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Doğrulayıcı Faktör Analizi İndeks Değerleri

İndeks	Normal Değer	Kabul Edilebilir Değer	Arkadaş Bağlanma Envanteri
χ^2/sd	<2	<5	2,956
GFI	>0,95	>0,90	0,903
AGFI	>0,95	>0,90	0,909
CFI	>0,95	>0,90	0,901
RMSEA	<0,05	<0,08	0,075
RMR	<0,05	<0,08	0,044

Şekil 4.2: Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Diyagram

Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu

Bu araştırmada Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun, güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,889 olarak yüksek bulunur. Ölçeğin orijinal formunun yapı geçerliliğinin, Türk örneklem üzerinde toplanan veriler ile uyum sağlayıp sağlamadığını belirlemek üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır (Bk. Çizelge 4.4).

Bu sonuçlara göre Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun örtük değişkenlerin gözlenenler ile uyum gösterdiği saptanmıştır. Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu için test-tekrar test korelasyon katsayıları aşağıda verilmiştir (Bk. Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5: Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Test-Tekrar Test Korelasyon Katsayıları

Boyut	N	R	P
Arkadaş İletişim	600	0,950**	<0,001
Arkadaş Güven	600	0,902**	<0,001
Arkadaş Yabancılaşma	600	0,929**	<0,001
Arkadaş Toplam	600	0,948**	<0,001

Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş formu için test-tekrar test korelasyon katsayılarının yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Form ölçümleri kısa süre içerisinde zamana bağlı değişmezlik göstermiştir (Bk. Çizelge 4.5).

Çizelge 4.6: Öğrencilerin Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanı ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi

	N	Ort	Ss	Min.	Maks.	Ölçek Min- Maks.
Ebeveyn İletişim	600	18,270	3,297	8,000	24,000	8-24
Ebeveyn Güven	600	23,612	3,595	12,000	30,000	10-30
Ebeveyn Yabancılaşma	600	17,408	4,056	10,000	28,000	10-30
Ebeveyn Bağlanma Toplam	600	64,473	9,516	36,000	82,000	28-84
Arkadaş İletişim	600	22,765	3,492	9,000	27,000	9-27
Arkadaş Güven	600	23,302	3,373	10,000	27,000	9-27
Arkadaş Yabancılaşma	600	10,798	2,374	7,000	19,000	7-21
Arkadaş Toplam	600	63,268	8,238	31,000	75,000	25-75
Depresyon	600	16,128	7,523	3,000	39,000	0-54

Araştırmaya katılan öğrencilerin “ebeveyn iletişim” düzeyi puanı ($18,270\pm 3,297$); “ebeveyn güven” düzeyi puanı ($23,612\pm 3,595$); “ebeveyn yabancılaşma” düzeyi puanı ($17,408\pm 4,056$); “ebeveyn bağlanma” düzeyi puanı ($64,473\pm 9,516$); “arkadaş iletişim” düzeyi puanı ($22,765\pm 3,492$); “arkadaş güven” düzeyi puanı ($23,302\pm 3,373$); “arkadaş yabancılaşma” düzeyi puanı ($10,798\pm 2,374$); “arkadaş bağlanma” düzeyi puanı ($63,268\pm 8,238$); “depresyon” düzeyi puanı ise ($16,128\pm 7,523$) olarak saptanmıştır (Bk. Çizelge 4.6).

Çizelge 4.7: Öğrencilerin Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Puanları Arasında Korelasyon Analizi

		Ebeveynle İletişim	Ebeveyn Güven	EbeveynYa bancılılaşma	Ebeveyn Bağlanma	Arkadaş İletişim	Arkadaş Güven	ArkadaşYa bancılılaşma	Arkadaş Toplam	Depresyon
Ebeveyn İletişim	r	1,000								
	P	0,001								
Ebeveyn Güven	R	0,681**	1,000							
	P	0,001	0,001							
Ebeveyn Yabancılaşma	R	-	-	1,000						
	P	0,589**	0,631**							
	P	0,001	0,001	0,001						
Ebeveyn Bağlanma	R	0,855**	0,883**	-	1,000					
	P	0,001	0,001	0,869**	0,001					
Arkadaş İletişim	R	0,056	0,061	-0,048	0,063	1,000				
	P	0,172	0,137	0,237	0,124	0,001				
Arkadaş Güven	R	0,124**	0,098*	-0,055	0,104*	0,809**	1,000			
	P	0,002	0,017	0,175	0,011	0,001	0,001			
Arkadaş Yabancılaşma	R	-	-	0,210**	-	-	-	1,000		
	P	0,149**	0,115**		0,185**	0,603**	0,600**			
	P	0,001	0,005	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001		
Arkadaş Toplam	R	0,117**	0,099*	-0,104*	0,122**	0,929**	0,925**	-0,790**	1,000	
	P	0,004	0,015	0,011	0,003	0,001	0,001	0,001	0,001	
Depresyon	R	-	-	0,242**	-	-	-	0,180**	-0,183**	1,0
	P	0,178**	0,240**		0,255**	0,167**	0,148**			00
	P	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0
										01

*<0,05;**<0,01

“Ebeveyn güven” ve “ebeveyn iletişim” arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,681$; $p=0,001<0,01$). “Ebeveyn yabancılaşma” ve “ebeveyn iletişim” arasında orta, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,589$; $p=0,001<0,01$). “Ebeveyn yabancılaşma” ve “ebeveyn güven” arasında orta, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,631$; $p=0,001<0,01$). “Ebeveyn bağlanma” ve “ebeveyn iletişim” arasında yüksek, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,855$; $p=0,001<0,05$). “Ebeveyn bağlanma” ve “ebeveyn güven” arasında yüksek, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,883$; $p=0,001<0,05$). “Ebeveyn bağlanma” ve “ebeveyn yabancılaşma” arasında yüksek, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,869$; $p=0,001<0,01$). “Arkadaş güven” ve “ebeveyn iletişim” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,124$; $p=0,002<0,01$). “Arkadaş güven” ve “ebeveyn güven” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,098$; $p=0,017<0,01$). “Arkadaş güven” ve “ebeveyn bağlanma” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,104$; $p=0,011<0,01$). “Arkadaş güven” ve “arkadaş iletişim” arasında yüksek, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,809$;

$p=0,001<0,01$). “Arkadaş yabancılaşma” ve “ebeveyn iletişim” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,149$; $p=0,000<0,01$). “Arkadaş yabancılaşma” ve “ebeveyn güven” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,115$; $p=0,005<0,01$). “Arkadaş yabancılaşma” ve “ebeveyn yabancılaşma” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,21$; $p=0,001<0,05$). “Arkadaş yabancılaşma” ve “ebeveyn bağlanma” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,185$; $p=0,001<0,01$). “Arkadaş yabancılaşma” ve “arkadaş iletişim” arasında orta, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,603$; $p=0,001<0,01$). “Arkadaş yabancılaşma” ve “arkadaş güven” arasında orta, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,6$; $p=0,001<0,05$). “Arkadaş toplam” ve “ebeveyn iletişim” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,117$; $p=0,004<0,01$). “Arkadaş toplam” ve “ebeveyn güven” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,099$; $p=0,015<0,01$). “Arkadaş toplam” ve “ebeveyn yabancılaşma” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,104$; $p=0,011<0,05$). “Arkadaş toplam” ve “ebeveyn bağlanma” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,122$; $p=0,003<0,01$). “Arkadaş toplam” ve “arkadaş iletişim” arasında çok yüksek, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,929$; $p=0,001<0,01$). “Arkadaş toplam” ve “arkadaş güven” arasında çok yüksek, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,925$; $p=0,001<0,01$). “Arkadaş toplam” ve “arkadaş yabancılaşma” arasında yüksek, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,79$; $p=0,001<0,05$). “Depresyon” ve “ebeveyn iletişim” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,178$; $p=0,001<0,01$). “Depresyon” ve “ebeveyn güven” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,24$; $p=0,001<0,05$). “Depresyon” ve “ebeveyn yabancılaşma” arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,242$; $p=0,001<0,01$). “Depresyon” ve “ebeveyn bağlanma” arasında zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,255$; $p=0,001<0,01$). “Depresyon” ve “arkadaş iletişim” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,167$; $p=0,001<0,01$). “Depresyon” ve “arkadaş güven” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,148$; $p=0,001<0,01$). “Depresyon” ve “arkadaş yabancılaşma” arasında çok

zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0,18$; $p=0,001<0,05$). “Depresyon” ve “arkadaş toplam” arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0,183$; $p=0,001<0,01$). Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$) (Bk. Çizelge 4.7).

Çizelge 4.8: Arkadaş Bağlanma Envanteri Alt Boyutları ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model(p)	R^2
Depresyon	Sabit	16,288	3,943	0,001	7,777	0,001	0,033
	Arkadaş	0,397	2,413	0,016			
	Yabancılaşma						
	Arkadaş İletişim	-0,199	-	0,191			
			1,309				
	Arkadaş Güven	0,004	0,023	0,982			

Arkadaş yabancılaşma, arkadaş iletişim, arkadaş güven ile depresyon arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan çok değişkenli doğrusal regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7,777$; $p=0,001<0,05$). Depresyon düzeyinin belirleyicisi olarak arkadaş yabancılaşma, arkadaş iletişim, arkadaş güven değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmektedir ($R^2=0,033$) (Bk. Çizelge 4.8).

Çizelge 4.9: Arkadaş Bağlanma Envanteri ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	T	p	F	Model(p)	R^2
Depresyon	Sabit	26,709	11,403	0,001	20,754	0,001	0,032
	Arkadaş	-0,167	-4,556	0,001			
	Toplam						

Çizelge 4.10: Ebeveyn Bağlanma Envanteri Alt Boyutları ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model(p)	R ²
Depresyon	Sabit	17,984	4,459	0,001	15,227	0,001	0,067
	Ebeveyn Yabancılaşma	0,288	2,925	0,004			
	Ebeveyn İletişim	0,040	0,313	0,755			
	Ebeveyn Güven	-0,322	-	0,009			
				2,627			

Bağlanma ve depresyon arasındaki yordama gücünü belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=15,227; p=0,001<0,05). Depresyon düzeyinin belirleyicisi olarak ebeveyn yabancılaşma, ebeveyn iletişim, ebeveyn güven değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmektedir (R²=0,067). Öğrencilerin ebeveyn yabancılaşma düzeyi, depresyon düzeyini arttırmaktadır (p=0,004). Öğrencilerin ebeveyn iletişim düzeyi, depresyon düzeyini etkilememektedir (p=0,755>0,05). Öğrencilerin ebeveyn güven düzeyi, depresyon düzeyini azaltmaktadır (p=0,009) (Bk. Çizelge 4.9, 4.10).

Çizelge 4.11: Ebeveyn Bağlanma Envanteri ile Depresyon Puanları Arasında Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	T	p	F	Model(p)	R ²
Depresyon	Sabit	29,146	14,309	0,001	41,732	0,001	0,064
	Ebeveyn Bağlanma	-0,202	-6,460	0,001			

Bağlanma toplam puanı ile depresyon arasındaki yordama gücünü belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=41,732; p=0,001<0,05). Depresyon düzeyinin belirleyicisi olarak ebeveyn bağlanma değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmektedir (R²=0,064). Öğrencilerin ebeveyn bağlanma toplam düzeyi, depresyon düzeyini azaltmaktadır (β =-0,202) (Bk. Çizelge 4.11).

Çizelge 4.12: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanı ve Depresyon Düzeylerinin Gelir Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	F	P
Ebeveyn İletişim	1000-1500 TL Arası	269	18,231	3,336	0,053	0,948
	2000 TL 4000 TL Arası	242	18,281	3,087		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	18,360	3,742		
Ebeveyn Güven	1000-1500 TL Arası	269	23,539	3,629	0,100	0,905
	2000 TL 4000 TL Arası	242	23,665	3,424		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	23,685	3,967		
Ebeveyn Yabancılaşma	1000-1500 TL Arası	269	17,297	4,028	0,327	0,721
	2000 TL 4000 TL Arası	242	17,426	4,013		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	17,697	4,284		
Ebeveyn Bağlanma	1000-1500 TL Arası	269	64,472	9,682	0,011	0,989
	2000 TL 4000 TL Arası	242	64,521	9,152		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	64,348	10,076		
Arkadaş İletişim	1000-1500 TL Arası	269	22,617	3,352	1,157	0,315
	2000 TL 4000 TL Arası	242	23,025	3,704		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	22,506	3,300		
Arkadaş Güven	1000-1500 TL Arası	269	23,372	3,360	0,704	0,495
	2000 TL 4000 TL Arası	242	23,368	3,418		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	22,910	3,298		
Arkadaş Yabancılaşma	1000-1500 TL Arası	269	11,037	2,426	2,534	0,080
	2000 TL 4000 TL Arası	242	10,579	2,172		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	10,674	2,679		
Arkadaş Toplam	1000-1500 TL Arası	269	62,952	8,238	0,911	0,403
	2000 TL 4000 TL Arası	242	63,814	8,518		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	62,742	7,429		
Depresyon	1000-1500 TL Arası	269	16,089	7,659	0,038	0,963
	2000 TL 4000 TL Arası	242	16,223	7,481		
	4000 TL-5000 TL Arası	89	15,989	7,300		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn iletişim, ebeveyn güven, ebeveyn yabancılaşma, ebeveyn bağlanma toplam, arkadaş iletişim, arkadaş güven, arkadaş yabancılaşma, arkadaş bağlanma toplam, depresyon puanları ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda, grup ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Bk. Çizelge 4.12).

Çizelge 4.13: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Sınıfa Göre Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Ebeveyn İletişim	9	60	18,867	4,078	2,404	0,067	
	10	177	18,622	3,316			
	11	158	18,171	3,211			
	12	205	17,868	3,051			
Ebeveyn Güven	9	60	23,467	4,612	0,926	0,428	
	10	177	23,949	3,751			
	11	158	23,633	3,330			
	12	205	23,346	3,310			
Ebeveyn Yabancılaşma	9	60	18,150	4,998	1,715	0,163	
	10	177	16,910	4,010			
	11	158	17,614	3,845			
	12	205	17,463	3,926			
Ebeveyn Bağlanma	9	60	64,183	12,715	1,380	0,248	
	10	177	65,661	9,526			
	11	158	64,190	8,913			
	12	205	63,751	8,825			
Arkadaş İletişim	9	60	23,400	3,924	1,114	0,343	
	10	177	22,492	3,349			
	11	158	22,690	3,222			
	12	205	22,873	3,672			
Arkadaş Güven	9	60	23,533	4,160	0,229	0,877	
	10	177	23,158	3,361			
	11	158	23,380	2,996			
	12	205	23,298	3,422			
Arkadaş Yabancılaşma	9	60	10,567	2,431	0,433	0,730	
	10	177	10,915	2,484			
	11	158	10,854	2,321			
	12	205	10,722	2,309			
Arkadaş Toplam	9	60	64,367	9,560	0,637	0,591	
	10	177	62,735	7,904			
	11	158	63,215	7,717			
	12	205	63,449	8,513			
Depresyon	9	60	19,017	8,788	6,660	0,001	1>3
	10	177	17,096	7,730			
	11	158	14,563	7,298			2>3
	12	205	15,654	6,775			1>4

Araştırmaya katılan öğrencilerin depresyon puanları ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,660$; $p=0,001<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. 9. sınıf öğrencilerinin depresyon puanları

(19,017±8,788), 11.sınıf öğrencilerinin depresyon puanlarından (14,563±7,298) yüksek bulunmuştur. 10. sınıf öğrencilerinin depresyon puanları (17,096±7,730), 11. sınıf öğrencilerinin depresyon puanlarından (14,563±7,298) yüksek bulunmuştur. 9. sınıf öğrencilerinin depresyon puanları (19,017±8,788), 12. sınıf öğrencilerinin depresyon puanlarından (15,654±6,775) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn iletişim, ebeveyn güven, ebeveyn yabancılaşma, ebeveyn bağlanma, arkadaş iletişim, arkadaş güven, arkadaş yabancılaşma, arkadaş toplam puanları ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda, grup ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Bk. Çizelge 4.13).

Çizelge 4.14: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Anne Baba Medeni Durumuna Göre Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	t	P
Ebeveyn İletişim	Evli	586	18,217	3,280	-2,573	0,010
	Boşanmış	14	20,500	3,368		
Ebeveyn Güven	Evli	586	23,585	3,581	-1,161	0,246
	Boşanmış	14	24,714	4,159		
Ebeveyn Yabancılaşma	Evli	586	17,425	4,061	0,648	0,518
	Boşanmış	14	16,714	3,931		
Ebeveyn Bağlanma	Evli	586	64,377	9,482	-1,604	0,109
	Boşanmış	14	68,500	10,442		
Arkadaş İletişim	Evli	586	22,761	3,501	-0,177	0,859
	Boşanmış	14	22,929	3,198		
Arkadaş Güven	Evli	586	23,282	3,382	-0,944	0,345
	Boşanmış	14	24,143	2,931		
Arkadaş Yabancılaşma	Evli	586	10,814	2,394	1,046	0,046
	Boşanmış	14	10,143	1,099		
Arkadaş Toplam	Evli	586	63,229	8,277	-0,763	0,446
	Boşanmış	14	64,929	6,415		
Depresyon	Evli	586	16,188	7,533	1,251	0,211
	Boşanmış	14	13,643	6,857		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn iletişim puanları ortalamalarının anne-baba medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmaktadır ($p=0,01<0,05$). Boşanmış olanların ebeveyn iletişim puanları

($\bar{x}=20,500$), evlilerin ebeveyn iletişim puanlarından ($\bar{x}=18,217$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin arkadaş yabancılaşıma, ebeveyn güven, ebeveyn yabancılaşıma, ebeveyn bağlanma, arkadaş iletişim, arkadaş güven, arkadaş toplam, depresyon puanları ortalamalarının anne-baba medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, arkadaş yabancılaşıma puanları grup ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,046<0,05$). Evlilerin arkadaş yabancılaşıma puanları ($\bar{x}=10,814$), boşanmış olanların arkadaş yabancılaşıma puanlarından ($\bar{x}=10,143$) yüksek bulunmuştur. Fakat diğer grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Bk. Çizelge 4.14).

Çizelge 4.15: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Anne Hayatta Olma Durumuna Göre Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	t	P
Ebeveyn İletişim	Evet	581	18,348	3,242	3,216	0,001
	Hayır	19	15,895	4,108		
Ebeveyn Güven	Evet	581	23,649	3,558	1,403	0,161
	Hayır	19	22,474	4,551		
Ebeveyn Yabancılaşıma	Evet	581	17,380	4,086	-0,933	0,351
	Hayır	19	18,263	2,978		
Ebeveyn Bağlanma	Evet	581	64,616	9,445	2,039	0,042
	Hayır	19	60,105	10,878		
Arkadaş İletişim	Evet	581	22,728	3,516	-1,434	0,058
	Hayır	19	23,895	2,447		
Arkadaş Güven	Evet	581	23,294	3,413	-0,295	0,601
	Hayır	19	23,526	1,806		
Arkadaş Yabancılaşıma	Evet	581	10,804	2,406	0,311	0,481
	Hayır	19	10,632	0,955		
Arkadaş Toplam	Evet	581	63,219	8,328	-0,818	0,169
	Hayır	19	64,790	4,577		
Depresyon	Evet	581	16,207	7,604	1,409	0,013
	Hayır	19	13,737	3,739		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn iletişim puanları ortalamalarının anne hayatta olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p=0,001<0,05$). Annesi hayatta olanların ebeveyn iletişim puanları

($\bar{x}=18,348$), annesi hayatta olmayanların ebeveyn iletişim puanlarından ($\bar{x}=15,895$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn bağlanma toplam puan ortalamalarının anne hayatta olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p=0.042<0,05$). Annesi hayatta olanların ebeveyn bağlanma puanları ($\bar{x}=64,616$), annesi hayatta olmayanların ebeveyn bağlanma puanlarından ($\bar{x}=60,105$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin depresyon puanları ortalamalarının anne hayatta olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t(598)=1.409$; $p=0,013<0,05$). Annesi hayatta olanların depresyon puanları ($\bar{x}=16,207$), annesi hayatta olmayanların depresyon puanlarından ($\bar{x}=13,737$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn güven, ebeveyn yabancılaşma, arkadaş iletişim, arkadaş güven, arkadaş yabancılaşma, arkadaş bağlanma toplam puanları ortalamalarının anne hayatta olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Bk. Çizelge 4.15).

Çizelge 4.16: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Baba Hayatta Olma Durumuna Göre Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	T	P
Ebeveyn İletişim	Evet	574	18,298	3,296	0,974	0,330
	Hayır	26	17,654	3,322		
Ebeveyn Güven	Evet	574	23,646	3,613	1,110	0,267
	Hayır	26	22,846	3,133		
Ebeveyn Yabancılaşma	Evet	574	17,429	4,060	0,574	0,566
	Hayır	26	16,962	4,025		
Ebeveyn Bağlanma	Evet	574	64,516	9,533	0,512	0,609
	Hayır	26	63,539	9,262		
Arkadaş İletişim	Evet	574	22,786	3,491	0,682	0,495
	Hayır	26	22,308	3,553		
Arkadaş Güven	Evet	574	23,366	3,352	2,197	0,028
	Hayır	26	21,885	3,581		
Arkadaş Yabancılaşma	Evet	574	10,779	2,344	-0,950	0,451
	Hayır	26	11,231	2,971		
Arkadaş Toplam	Evet	574	63,373	8,198	1,461	0,144
	Hayır	26	60,962	8,942		
Depresyon	Evet	574	16,303	7,490	2,688	0,007
	Hayır	26	12,269	7,335		

Araştırmaya katılan öğrencilerin arkadaş güven puanları ortalamalarının baba hayatta olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p=0,028<0,05$). Babası hayatta olanların arkadaş güven puanları ($\bar{x}=23,366$), babası hayatta olmayanların arkadaş güven puanlarından ($\bar{x}=21,885$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin depresyon puanları ortalamalarının baba hayatta olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p=0,007<0,05$). Babası hayatta olanların depresyon puanları ($\bar{x}=16,303$), babası hayatta olmayanların depresyon puanlarından ($\bar{x}=12,269$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn iletişim, ebeveyn güven, ebeveyn yabancılaşma, ebeveyn bağlanma, arkadaş iletişim, arkadaş yabancılaşma, arkadaş bağlanma toplam puanları ortalamalarının baba hayatta olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Bk. Çizelge 4.16).

Çizelge 4.17: Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu Toplam Puanları ve Depresyon Düzeylerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem T-Testi ile Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	T	P
Ebeveyn İletişim	Erkek	130	18,508	3,337	0,929	0,353
	Kadın	470	18,204	3,287		
Ebeveyn Güven	Erkek	130	23,477	3,564	-0,483	0,630
	Kadın	470	23,649	3,607		
Ebeveyn Yabancılaşma	Erkek	130	17,139	3,923	-0,857	0,392
	Kadın	470	17,483	4,093		
Ebeveyn Bağlanma	Erkek	130	64,846	9,114	0,504	0,614
	Kadın	470	64,370	9,632		
Arkadaş İletişim	Erkek	130	22,408	3,481	-1,319	0,188
	Kadın	470	22,864	3,492		
Arkadaş Güven	Erkek	130	23,008	3,564	-1,123	0,262
	Kadın	470	23,383	3,317		
Arkadaş Yabancılaşma	Erkek	130	10,877	2,509	0,426	0,670
	Kadın	470	10,777	2,337		
Arkadaş Toplam	Erkek	130	62,539	8,644	-1,142	0,254
	Kadın	470	63,470	8,120		
Depresyon	Erkek	130	17,415	8,191	2,211	0,027
	Kadın	470	15,772	7,296		

Araştırmaya katılan öğrencilerin depresyon puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmaktadır ($t(598)=2,211$; $p=0,027<0,05$). Erkeklerin depresyon puanları ($\bar{x}=17,415$), kadınların depresyon puanlarından ($\bar{x}=15,772$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn iletişim, ebeveyn güven, ebeveyn yabancılaşma, ebeveyn bağlanma, arkadaş iletişim, arkadaş güven, arkadaş yabancılaşma, arkadaş toplam puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Bk. Çizelge 4.17).

5. TARTIŞMA

Bağlanma teorisi, ruh sağlığı alanında en önemli teorilerden biridir. Birçok ruhsal bozukluğun gelişiminde bağlanma sorunlarının yer aldığı çok sayıda yayında belirtilmektedir (Sümer vd., 2009; Kesebir vd., 2011; Sabuncuoğlu ve Berkem, 2006). Bu nedenle, hem klinik alanda yapılacak değerlendirmelerde hem de akademik alanda yapılacak araştırmalarda bağlanmayı ölçen ölçüm araçlarına yoğun bir şekilde ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle araştırmamızda Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formunun Türkçe güvenirlik ve geçerliliğinin araştırılması amaçlanmaktadır. Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu, deneklere farklı zamanlarda iki kez uygulanmıştır. Test tekrar test korelasyon sonuçlarına bakıldığında, korelasyon kat sayılarının yüksek seviyede olduğu görülmekte; bu da ölçeğin farklı zamanlarda benzer sonuçlar verdiğini ortaya koymaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacı ile Cronbach's Alfa değeri hesaplanmıştır ve daha sonra doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Cronbach's Alfa değerinin iyi düzeyde çıktığı görülmektedir. Bu da ölçeğin iç tutarlılığının kabul edilebilir seviyede olduğunu göstermektedir. Ek olarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve uyum indeksleri iyi seviyede çıkmıştır. Bu sonuçlar, ölçeğin Türk ergen popülasyonunda hem arkadaş bağlanma hem de ebeveyn bağlanma değerlendirilirken güvenle kullanılabileceğini göstermektedir.

Türkiye'de önceden Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'nin kısa formunun ebeveyn, yani anne-baba kısmının güvenirlik geçerliliği gösterilmiştir (Günaydın vd., 2005). Bununla birlikte bu araştırmada ek olarak arkadaş bağlanmasını da ölçen bir ölçüm aracının güvenirlik ve geçerliliğini göstermek amaçlanmıştır. Bağlanmanın aile ile ilk dönem ilişkilerinden köken aldığı bilinmektedir. Fiziksel ve duygusal ihtiyaçları tam ve yerinde olarak karşılanan çocuk, içsel işleyen modellerini geliştirmekte ve değerlilik hissine, dünyanın tehlikelerine karşı korunabilirlik hissine sahip olmaktadır. Bu da ileride birçok içselleştirme ve dışsallaştırma probleminden korunmasını sağlamaktadır (Soysal

vd., 2005). Çalışmamızda ebeveyn bağlanma ölçeğinin güven, iletişim ve olumsuz bağlanma özelliklerini ölçen yabancılaşma kısımlarının, ergenlerin bağlanmasını değerlendirmede güvenle kullanılabilmesi gösterilmektedir. Bu durumun yapılacak olan araştırmalarda hem ruh sağlığı kliniklerinde hem de akademik alanda, klinisyen ve araştırmacılara yardımcı olması beklenmektedir.

Çalışmada arkadaş bağlanma envanterinin de Türk örneklem grubunda, güvenle kullanılabilmesi gösterilmektedir. Ergenlerin arkadaş ilişkilerinin ruhsal gelişiminde ne kadar önemli rol oynadığı alanyazında belirtilmektedir. Ergenler yapı itibarıyla arkadaşları tarafından kabul edilme, bir gruba ait olma gibi konulara çok önem vermektedir (Derman, 2008). İlk dönemde anne-babadan kaynaklanan veya ilk bakım veren kişiden kaynaklanan güvenli bağlanma ilişkisinin ergenlik döneminde, arkadaşlara bağlanma noktasında temel oluşturduğu bilinmektedir (Özen, 2003). Buna karşın bağlanma, yaşam boyu süren şekillenmelerle devam etmektedir. Kaliteli arkadaş ilişkisinin de bağlanma gelişimine önemli katkılar sağladığı bilinmektedir. Araştırmamızda arkadaş bağlanma envanterinin de içsel tutarlılığının doğrulayıcı faktör analizi ve test-tekrar test korelasyonları, arkadaş envanterinin Türk örneklem grubunda güvenle kullanılabilmesi gösterilmektedir. Bu durum hem klinisyenlere hem de araştırmacılara ruhsal patolojilerde değerlendirme yaparken, akademik alanda da araştırmalarda, arkadaşlara karşı güven, iletişim ve olumsuz bağlanma özelliklerini ölçen yabancılaşma alt ölçeklerin ve toplam bağlanma puanının güvenle kullanılabilmesini göstermektedir.

Söz konusu araştırmada, bağlanmanın önemli bir ruhsal patoloji olan depresyonun nedeni olarak gösterilip gösterilemeyeceği de değerlendirilmektedir. Bu nedenle çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Regresyon analizi sonucunda hem ebeveyn bağlanma puanının hem de arkadaş bağlanma puanının ergenlerde, depresyon gelişimini anlamlı ölçüde öngördüğü görülmektedir. Bu da ruhsal patoloji değerleri değerlendirilirken, hem ebeveyn bağlanma kısmının hem arkadaş bağlanma kısmının, bağlanmanın patoloji gelişimindeki rolünü gösterebileceğini düşündürmektedir. Literatür bilgisi de dikkate alındığında çocuğun güvensiz bağlanmasının yetişkinlik döneminde depresyon gelişmesi konusunda risk faktörü olabileceği görülmektedir (Şenkal ve Işıklı, 2015). Ülkemizde yapılan

bir çalışmada güvensiz bağlanmanın depresyon üzerinde arttırıcı bir etkisi olabileceği sonucuna varılmıştır (Kökçü ve Kesebir, 2010). Yurtdışında yapılan yetişkin bağlanma ve bipolar bozukluk ilişkisi konu edilmiş olan bir çalışmada güvensiz bağlanma puanlarının depresif dönemde arttığı sonucu ortaya çıkmıştır (Morris ve ark., 2009). Yine ülkemizde yapılmış olan bir çalışmada bağlanma ve psikopatoloji konu edilmiş olup yüksek bağlanma kaygısının depresyon için bir risk faktörü olduğu sonucuna varılmıştır (Sümer ve ark., 2009).

Araştırmanın bulgularında ebeveyn bağlanma envanteri alt boyutları ile depresyon arasındaki ilişki incelendiğinde ebeveyn yabancılaşma düzeyi depresyonu arttırırken, ebeveyn güven düzeyinin depresyonu azalttığı görülmektedir. Aynı zamanda ebeveyne bağlanma düzeyi arttıkça depresyonun da azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyne olan güvenin ve bağlanma düzeyinin depresyonu azaltıcı bir etken olduğu söylenebilmektedir. Literatür bilgisi çocuğun anne ve baba ile kurduğu duygusal bağın, ebeveynden alınan destek ve güven duygusunun kimlik gelişimine olumlu etki ettiğini belirtmektedir (Günaydın, vd., 2005). Ülkemizde yapılan bir araştırmada güvenli bağlanma gösteren öğrencilerin depresyon düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır (Aktan, 2014). Bu araştırmada ulaşılan sonuç, bu bilgiyi doğrular niteliktedir. Bu sonuca göre ebeveyne olan güven düzeyi ne kadar artarsa çocukta görülen depresif belirtiler azalmaktadır.

Depresyonun öğrencilerin sınıf düzeyi göz önüne alınarak yapılan incelemelerinde 9. sınıf öğrencilerinin depresyon puanları, 11.sınıf öğrencilerinin depresyon puanlarından yüksek bulunmuştur. 10. sınıf öğrencilerinin depresyon puanları ise, 11. sınıf öğrencilerinin depresyon puanlarından yüksek bulunmuştur. Bu bulgudan yola çıkarak en fazla depresyon düzeyinin 9. sınıf öğrencilerinde görüldüğü söylenebilmektedir. Bu durumun sebepleri düşünüldüğünde söz konusu öğrencilerin ortaokuldan liseye geçiş döneminde olduğu ve yeni ortama adapte sürecinin etkisi olduğu düşünülebilmektedir. Ülkemizde yapılan bir çalışmada lise öğrencilerinin depresyon ve sınıf ilişkisi incelenmiş ve 9. sınıf öğrencilerinde depresyon düzeyi 11. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur (Mutallimova, 2014). Bu bulgu araştırmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir. Yine ülkemizde lise öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada 11. sınıf

öğrencilerinin depresyon düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ören ve Gençdoğan, 2007). Söz konusu sonuç, araştırmamızla ters düşmektedir.

Ebeveyn bağlanma ve arkadaş bağlanma envanteri alt boyutlarının öğrencilerin anne ve baba medeni durumları dikkate alınarak yapılan analizlerde boşanmış olanların ebeveyn iletişim puanlarının, evli olanların ebeveyn iletişim puanlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda ebeveyni evli olan öğrencilerin arkadaş yabancılaşma puanları, boşanmış olanların arkadaş yabancılaşma puanlarından yüksek bulunmuştur. Literatür bilgisi incelendiğinde ebeveynlerinin mutlu bir evliliği olan ve mutlu bir ortamda yetişen ergenler, evlerini daha güvenli bir ortam olarak görmekte ve sosyal ilişkileri de buna bağlı olarak daha sağlıklı bir şekilde sürmektedir. Bu durumdan anne babası birlikte olan ergenlerin ebeveynlerine olan güven duygularının daha yüksek olduğu söylenebilmektedir. Özetle anne babanın çocuğa karşı tutumu ergenin davranışları üzerinde oldukça etkilidir (Doğan, vd., 2012).

Anne ve baba hayatta olma durumuna göre yapılan incelemelerde annesi hayatta olan öğrencilerin ebeveyn iletişim ve bağlanma düzeyleri, annesi hayatta olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgudan yola çıkarak annenin varlığının çocuktaki bağlanma ve iletişim düzeylerini arttıran bir etken olduğu söylenebilmektedir. Aynı incelemenin babanın hayatta olma durumuna göre yapıldığında ise babası hayatta olan öğrencilerin güven düzeylerinin, babası hayatta olmayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Babanın varlığının çocuktaki güven duygusunu arttırdığı sonucuna varılabilmektedir.

Aynı zamanda annesi hayatta olan öğrencilerin depresyon düzeylerinin de annesi hayatta olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgi literatür ile ters düşmektedir. Bu bulgunun sebebi olarak üzerinde çalışılmış olan örnekleme de annesi hayatta olanların 581, annesi hayatta olmayanların 19 kişiden oluşmak üzere normal dağılım göstermemiş olması gösterilebilmektedir. Bu durum çalışmanın anne hayatta olma durumuna göre dağılımı değiştirilerek tekrarlanması gerektiğini düşündürebilmektedir. Ülkemizde yapılan bir araştırmada anne ve babanın hayatta olup olmamasının depresyonu etkileyen bir değişken olmadığı sonucuna varılmıştır (Mutallimova, 2014).

Yine benzer sonuçlara göre babası hayatta olan öğrencilerin depresyon düzeylerinin de daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bilgi de literatür ile ters düşmektedir. Ülkemizde yapılan bir çalışmada babası hayatta olmayan öğrencilerin depresyon paunlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Aktan, 2014). Bu bulgunun sebebi olarak da yine üzerinde çalışılmış olan örnekleme babası hayatta olanların 574, annesi hayatta olmayanların 26 kişiden oluşmak üzere normal dağılım göstermemiş olması gösterilebilmektedir.

Depresyon düzeyinin cinsiyete göre değişiklik gösterip göstermediğini ortaya koyabilmek adına yapılan analizlerde ise erkeklerin depresyon puanlarının kadınların depresyon puanından yüksek olduğu görülmektedir. Ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada kızlarda depresyonun erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Görker ve ark., 2004). Dökmen (1997) tarafından yapılmış olan çalışmada kadınlarda görülen depresyon düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular araştırma sonucuyla ters düşmektedir. Literatür bilgisi dikkate alındığında kadın olmanın depresyonu arttırıcı bir etken olduğu bilgisine ulaşılsa da (Ünal ve Özcan, 2000) bu araştırma sonucuna göre erkeklerin depresyon düzeyleri kadınlardan daha fazladır. Bu bulgunun sebebi olarak üzerinde çalışılmış olan örneklemin cinsiyet açısından 130 erkek 470 kız olarak normal dağılım göstermemiş olması gösterilebilmektedir. Aynı zamanda örneklemin tek tip okuldan seçilmiş olması da bu sonucun bir sebebi olabilmektedir. Bu durum çalışmanın cinsiyet dağılımı değiştirilerek tekrarlanması gerektiğini düşündürebilmektedir. Bununla birlikte üniversite öğrencileri üzerinde ilişkisel depresyon üzerine yapılan bir çalışmada erkeklerdeki ilişkisel depresyon düzeyinin kadınlardan daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Hamarta, 2004). Aynı şekilde ülkemizde yapılmış olan bir çalışmada ise depresyon düzeyinin cinsiyet gruplarına göre değişmediği gözlemlenmiştir (Mutallimova, 2014).

Çalışmamızın güçlü yanı, uluslararası yazında güvenle kullanılan bir ölçeğin, hem ebeveyn hem de arkadaş bağlanma kısmının Türkiye’de geçerlilik güvenilirlik göstermesi ve arkadaş bağlanmasını ilk defa ülkemizde kullanılabilir bir ölçüm aracı olarak öne çıkarmasıdır. Çalışmamızın zayıf kısmı, örneklemin sadece bir bölgeden seçilmesidir. Farklı bölgelerde farklı sonuçlar alınabileceği için, ilerleyen dönemde çok merkezli araştırmalar, bağlanmanın

değerlendirmesinde bilgilerimize katkıda bulunabilir. Bununla birlikte kısıtlılıkları ile beraber çalışmamızın, ebeveyn ve arkadaş bağlanma envanterinin revize edilmiş formunu klinisyen ve araştırmacıların kullanımına sunulmuştur.

5.1 Sonuçlar

Araştırmadaki analiz sonuçları, doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan uyum istatistikleri, modelin katılımcılardan toplanan gerçek verilerle kabul edilebilir düzeyde uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu durum ölçeğin daha önce belirlenen faktör yapısına göre iyi uyum gösterdiğine işaret etmektedir. Bu da ölçeğin klinisyenler ve araştırmacılar tarafından güvenle kullanabileceğini göstermektedir. EABE-R'nin hem ebeveyn hem de akran bağlanma bölümleri için olan Cronbach Alfa katsayıları 0.89'dur. EABE-R'nin uyum ölçümlerini kabul edilebilir standartlarda karşıladığı saptanmıştır. EABE-R'nin ebeveyn ve akran bölümleri ölçekleri ve alt ölçekleri için korelasyon katsayıları 0,9'dan büyüktür. Regresyon analizi; ebeveyn ve akran bağlanma düzeyleri ve yaşın anlamlı şekilde depresyon düzeylerini yordadığını göstermiştir.

Bağlanma ve Depresyon üzerine inceleme;

Arkadaş bağlanma ile depresyon arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Öğrencilerin arkadaş bağlanma toplam düzeyi depresyon düzeyini azaltmaktadır. Ebeveyn bağlanma ile depresyon arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yapılan bu çalışma sonucunda ergenlerin depresyon düzeyi ile bağlanma düzeyleri arasındaki özellikler değerlendirilmiştir. Ergenlerin duygudurumlarının altında yatan nedenleri anlamak ve yapılacak diğer çalışmalara güvenle kaynaklık edebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada Ebeveyn Ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formunun Psikometrik Özelliklerinin Türkiye ergen örnekleme için uygun bir ölçek olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda, bu ölçeğin ergenlerde Ebeveyn ve Arkadaş Bağlanma Revize Edilmiş Formunun yeterli düzeyde geçerlilik ve güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür.

5.2 Öneriler

Bağlanma teorisine göre, ergenler ile onu yetiştiren kişi arasında kurulan duygusal bağlar, onların bilişsel, sosyal, duygusal gelişimlerini etkilemektedir. Bu etkileşim ergenin yaşamında başkaları ile kuracağı ilişkinin temelini oluşturmaktadır. Ergen, kendisi ve kendi dışındakiler hakkındaki beklenti ve algılarını içeren içsel çalışma modelleri geliştirmektedir. Ergenlikte ve sonraki dönemlerde de bağlanma ilişkilerinin devam ettiği vurgulanmaktadır. Psikologların bu noktada bireyin davranışını açıklayan ölçeklere ihtiyaç duyacağı ve danışanları için yol haritası belirlerken bu ölçek çalışmalarından istifade edebileceği düşünülmektedir.

Aynı zamanda ergenlerin geliştirdikleri davranışların nedenlerini anlama noktasında psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri çerçevesinde lise çağındaki çocuklara yönelik yapılacak önleyici çalışmalarda da ölçekler kullanılabilir. Öğrencilerin ebeveyn ve arkadaş bağlanma düzeyleri belirlenerek bunun neden olabileceği durumlar üzerine yoğunlaşılabilir. Aynı şekilde var olan bir duruma çocuğun bağlanma ölçeklerden elde edilen verilere göre öğrencilere müdahale programları düzenlenebilir ya da ilgili uzmanlara yönlendirmeler yapılabilir. Ebeveyn-Akran Bağlanma Envanteri'nin Revize Edilmiş Formu da okullarda ve kliniklerde kullanılmaya uygundur ve uzmanlar bu ölçeği belirtilen amaçlar için kullanabilirler.

Arkadaşa bağlanma kalitesinin depresyon ile bağlantısı çalışma sonucunda ortaya konmuştur. Ruh sağlığı alanında çalışan uzmanların arkadaş ilişkilerinin ergenler için ne kadar önemli olduğunun farkında olup bu yönde çalışmalar yapması bu yüzden önemlidir. Uzmanlar ergenlerin arkadaşlarıyla olan ilişkilerini olumlu yönde etkilemek adına çalışmalarda bulunmalıdır. Böylece ergenlerin ruh sağlığına olumlu katkı sağlayacaklar ve olası rahatsızlıkları önleme yolunda adım atmış olacaklardır.

Ayrıca, Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanterinin Revize Edilmiş Formu akademisyenler ve araştırmacılar tarafından başka akademik çalışmalarda kullanılabilir. Özellikle arkadaşına bağlanma ile ilgili Türkçe çevirisi yapılmış sınırlı sayıda ölçek olduğu için, bu alandaki araştırmaların artması bu ölçek ile mümkün olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Agerup, T., Lydersen, S., Wallander, J., & Sund, A. M. (2015).** Associations Between Parental Attachment and Course of Depression Between Adolescence and Young Adulthood. *Child Psychiatry and Human Development*, 46(4), 632-642.
- Ainsworth, M. D. S., & Bell, S. M. (1970).** Attachment, Exploration, and Separation: Illustrated by the Behavior of One-Year-Olds in a Strange Situation. *Child Development*, 49-67.
- Ainsworth, MDS., (1997).** The Personal Origins of Attachment Theory. An Interview with Mary Salter Ainsworth. Interview by Peter L. Rudnytsky. *Psychoanal Study Child*, 52:386
- Akçagöz, H., (2017).** Çalışan Kadınların, Benlik kavramı ile Depresyon Durumunun İncelenmesi Benlik Kavramı Ve İdeal Benlik Kavramı Arasındaki Fark İle Depresyon Durumunun Değişkenler Açısından Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Akdağ, S.T.(2011).** Ergenlerin Bağlanma Stilleri İle Ebeveynlerinin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki, Uzmanlık Tezi, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Antalya.
- Aktay, M. (2014).** Üniversite Öğrencilerinde Aleksitimi Ve Depresyonun Yordayıcısı Olarak Bağlanma Stilleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- American Psychiatric Association [APA], (2013).** Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. Washington, DC: Author.
- Aracı, A. (2012).** Erken Ergenlik Dönemindeki Bireylerde Anne-Baba ve Arkadaşlara Bağlanma İle Saldırganlık Düzeyinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Arifoğlu, B. (2016).** Ergenlerde Ebeveyne Bağlanma İle Depresyon Arasındaki İlişkide Dil Kullanımı ve İçgörünün Aracılık Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, SBE, İstanbul.
- Arslan, E. (2008).** Bağlanma Stilleri Açısından Ergenlerde Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri ve Ego Kimlik Süreçlerinin İncelenmesi (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aytin, N. (2014).** Ergenlerde Yeme Tutumları İle Sorun Çözme Eğilimleri ve Ebeveyne Bağlanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Batigün, A. D., & Büyükşahin, A. (2008).** Aleksitimi: Psikolojik Belirtiler ve Bağlanma Stilleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 11(3).
- Batur S, Demir HK. (2009).** Depresyonun Tedavisi: Bilişsel-Davranışçı Yaklaşım. In: Savaşır I, Soygüt G, Barışkın E (Eds), *Bilişsel Davranışçı Terapiler*. 4.Baskı. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 19-56
- Bee, H. ve Boyd, D. (2007).** Çocuk Gelişim Psikolojisi, (Aktaran: O. Gündüz (2009)), Kaknüs Yayınları, İstanbul.

- Blehar, M. C., Lieberman, A. F., & Ainsworth, M. D. S.** (1977). Early Face-To-Face Interaction and Its Relation to Later Infant-Mother Attachment. *Child Development*, 182-194.
- Bogaert, A. F., & Sadava, S.** (2002). Adult Attachment and Sexual Behavior. *Personal Relationships*, 9(2), 191-204.
- Bowlby J.** (1998). *Attachment and Loss, Vol. II. Separation, Anxiety and Grief*. London: Hogarth Press.
- Bowlby, J.** (1969). *Attachment and Loss. Vol.1 Attachment*, London
- Bowlby, J.** (1980). *Bağlanma*. (Aktaran: Soylu, T. (2012)). Pinhan Yayıncılık, İstanbul.
- Bowlby, J.** (2013). *Bağlanma* (T.V. Soylu, Çev.) İstanbul: Pinhan.
- Bowlby, J.** (2014). *Ayrılma*. (M. Günay, Çev.) İstanbul: Pinhan.
- Bowlby, J.** (2015). *Kaybetme*. (N. Nirven ve N. Diner, Çev.) İstanbul: Pinhan.
- Cohen, O., & Finzi-Dottan, R.** (2005). Parent-Child Relationships During The Divorce Process; From Attachment Theory and Intergenerational Perspective. *Contemporary Family Therapy*, 27(1), 81-99.
- Çakır, E.** (2006). Anadolu Öğretmen Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Depresyon ve Motivasyon Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Dalkılıç, M.** (2006). Lise Öğrencilerinin Ana- Baba ve Ergen İlişkilerinde Algıladıkları Problem Çözme ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, SBE, İzmir.
- Damarlı, Ö.** (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Bağlanma Stilleri Ve Benlik-Kavramı Arasındaki İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Davila, J., Steinberg, S. J., Kachadourian, L., Cobb, R., & Fincham, F.** (2004). Romantic Involvement and Depressive Symptoms in Early and Late Adolescence: The Role of a Preoccupied Relational Style. *Personal Relationships*, 11(2), 161-178.
- Deniz, M. E.** (2006). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ile Çocukluk İstismarları ve Suçluluk-Utanç Arasındaki İlişki, *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 89-99.
- Derman, O.** (2008). Ergenlerde Psikososyal Gelişim. *Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi*, 63, 19-21.
- Doğan, T., Karaman, N. G., Çoban, A. E., & Çok, F.** (2012). Ergenlerde arkadaşlık ilişkilerinin yordayıcısı olarak cinsiyet ve aileye ilişkin değişkenler. *İlköğretim Online*, 11(4).
- Dökmen, Z. Y.** (1997). Çalışma, cinsiyet ve cinsiyet rolleri ile ev işleri ve depresyon ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(39), 39-56.
- Erdoğan, İ. ve Tamar, M.** (2002). Çocuk ve Gençlerdeki Major Depresif Bozukluğa Eşlik Eden Tanıların Dağılım ve Sıklığının Araştırılması, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4(1), 100-102.
- Eryüksel, G. N. ve Akün, E.** (2003). Depresyonu Olan Ergenler İle Ana Babalarının Aile İlişkilerinin ve Bilişsel Çarpıtmalarının İncelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18:(51), 59-62.
- Eskin, M., Ertekin, K., Harlak H. ve Dereboy, Ç. G.** (2008). Lise Öğrencisi Ergenlerde Depresyonun Yaygınlığı ve İlişki Olduğu Etmenler, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 382-384.
- Gezer, Z. Ü.** (2001). *The Relationship Between Attachment Styles of Adolescents And Their Family Environments* (Doctoral dissertation).

- Gullone, E., & Robinson, K.** (2005). The Inventory Of Parent And Peer Attachment Revised (IPPAR) For Children: A Psychometric Investigation. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 12(1), 67-79.
- Gümüş, C.** (2017). Ebeveynleri Boşanmış 21 Yaş ve Üzeri Yetişkin Bireylerin Kişilerarası İlişkilerindeki Bağlanma Modelleri ve Ayrılma Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açıőından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Günaydın, G., Selçuk, E., Sümer, N., & Uysal, A.** (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formu'nun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 13-23.
- Güven, M., & Aslan, S.** (2010). Üniversite öğrencilerinin ayrılma-bireyselleşme düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Education Sciences*, 5(3), 765-774.
- Görker, I., Korkmazlar, Ü., Durukan, M., & Aydoğdu, A.** (2004). Çocuk ve ergen psikiyatri kliniğine başvuran ergenlerde belirti ve tanı dağılımı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7(2), 103-110.
- Hamarta, E.** (2004). Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açıőından incelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Hammen CL, Burge D. Daley SE, Davila J, Paley B, Rudolph KD.,** (1995) Interpersonal Attachment Cognitions And Prediction Of Symptomatic Responses To Interpersonal Stress. *J Abnorm Psychol* 1995;104(3):439-43.
- Hazan, C. ve Shaver, P.R.** (1994). Attachment As An Organizational Framework For Research On Close Relationships. *Psychological Inquiry*, 5, p. 4-6.
- Hazan, C., & Shaver, P.** (1987). Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511.
- Johnson, S. C., Dweck, C. S. ve Chen, F. S.** (2007). Evidence for Infants Internal Working Models of Attachment. *Association for Psychological Science*, 18(6), p. 501.
- Kahraman, S.** (2015). Ergenlerde Bağlanma Stillerinin Saldırđanlık Davranışları Ve Depresyon Düzeyi İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaplan, B.** (2012). Ergenlerde Bağlanma ve Saldırđanlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Karataş, S.** (2016). Ergenlerde Bağlanma ve Kimlik Statüleri: Temel Psikolojik İhtiyaçların Aracı Rolünün İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, M., Genç, M., Kaya, B., & Pehlivan, E.** (2007). Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Depresif Belirti Yaygınlığı, Stresle Başa çıkma Tarzları ve Etkileyen Faktörler.
- Kaya, ő.** (2017). Ergenlerde Ana-Babaya Bağlanma Örüntüsünün Benlik Saygısı ve Yalnızlık İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö., & Üstündağ, M. F.** (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2).
- Keskin, G., & Çam, O.** (2008). Ergenlerin Ruhsal Durumları ve Anne Baba Tutumları İle Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin

- İncelenmesi/Relationship Between Mental Health, Parental Attitude and Attachment Style in Adolescence. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9(3), 139-147.
- Koç, V. (2008).** Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve depresyon Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Koyuncu, G.Ş. (2017).** Erken Çocukluk Döneminde Bipolar Bozukluğu Olan Ebeveyne Sahip Bireylerdeki Bağlanma İlişkileri İle Erken Çocukluk Döneminde Bipolar Bozukluğu Olmayan Ebeveyne Sahip Bireylerdeki Bağlanma İlişkilerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kökçü, F., & Kesebir, S. (2010).** İki uçlu olgular ve çocuklarında bağlanma biçiminin mizaç, kişilik ve klinik özellikler ile ilişkisi: kontrollü bir çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 309-318.
- Krausz, M., Bizman, A., & Braslavsky, D. (2001).** Effects of Attachment Style on Preferences for and Satisfaction with Different Employment Contracts: An Exploratory Study. *Journal of Business And Psychology*, 16(2), 299-316.
- Larose, S., Bernier, A., & Tarabulsy, G. M. (2005).** Attachment State of Mind, Learning Dispositions, and Academic Performance During the College Transition. *Developmental Psychology*, 41(1), 281.
- Leahy, R. L., Holland, S. J. (2009).** Depresyon ve anksiyete bozukluklarında tedavi planları ve girişimleri. (S. Aslan, H. Türkçapar, E. Köroğlu). Ankara: HYB
- Levy, M. B., & Davis, K. E. (1988).** Lovestyles and Attachment Styles Compared: Their Relations to Each Other and to Various Relationship Characteristics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5(4), 439-471.
- Marganska, A., Gallagher, M., & Miranda, R. (2013).** Adult Attachment, Emotion Dysregulation, and Symptoms of Depression and Generalized Anxiety Disorder. *American Journal of Orthopsychiatry*, 83(1), 131-141.
- Margolese, S. K., Markiewicz, D., & Doyle, A. B. (2005).** Attachment to Parents, Best Friend, and Romantic Partner: Predicting Different Pathways to Depression in Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(6), 637-650.
- Mikulincer M., Horesh N, Eilatı, Kotler M., (1997)** The Association Between Adult Attachent Style And Mental Healt İn Extreme Life-Endangering Conditions. *Personality And Individual Differences*, 22(6): 835-844, 1997.
- Mikulincer, M., & Nachshon, O. (1991).** Attachment styles and patterns of self-disclosure. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 321.
- Morriss, R. K., van der Gucht, E., Lancaster, G., & Bentall, R. P. (2009).** Adult attachment in bipolar 1 disorder. *Psychology and Psychotherapy: theory, research and practice*, 82(3), 267-277.
- Morsünbül, Ü., & Çok, F. (2011).** Bağlanma ve İlişkili Değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3).
- Morsünbül, Ü.,(2005).** Ergenlikte Kimlik Statülerinin Bağlanma Stilleri, Cinsiyet ve Eğitim Düzeyi Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mutallimova, S. (2014).** Lise Öğrencilerinde Depresyon Düzeyi ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Nair, H., & Murray, A. D. (2005).** Predictors of Attachment Security in Preschool Children from Intact and Divorced Families. *The Journal of Genetic Psychology*, 166(3), 245-263.

- Ören, N., & Gençdoğan, B.** (2007). Lise öğrencilerinin depresyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 85-92.
- Öy, B.** (1991). Çocuklar için Depresyon Ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk. Psikiyatri. Dergisi.*, 2, 137-140.
- Özen, D. S.** (2003). Ergenlerde ebeveyne bağlanma tarzının sosyal cinsiyet rolü ve arkadaşına bağlanma tarzı üzerindeki etkisi. *3P Dergisi*, 11 (4), 303 – 309.
- Özen, D. S., & Aktan, T.** (2010). Bağlanma ve Zorbalık Sisteminde Yer Alma: Başa Çıkma Stratejilerinin Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 25(65), 101.
- Öztürk, O. ve Uluşahin, A.** (2011). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Ankara.
- Öztürk, O.** (2002). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Ankara
- Sabuncuoğlu, O., & Berkem, M.** (2006). Bağlanma biçemi ve doğum sonrası depresyon belirtileri arasındaki ilişki: Türkiye’den bulgular. *Türk Psikiyatri Derg.*, 17(4), 252-8.
- Sardoğan, M. E., Karahan, T. F., Dicle, A., & Menteş, Ö.** (2007). Ebeveyne Bağlanma Düzeyine ve Anne-Babanın Boşanma/Birliktelik Durumuna Göre Çocuklarda Evlilik Çatışmasını Algılama Biçimleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 12-27.
- Saymaz, İ.** (2003). Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İlişkileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sezer, Ö.** (2009). Ergenlerin Kendilik Algularının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), s.4-8.
- Solmuş T.** (2010). Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E., & Şenol, S.** (2005). Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8, 88-99.
- Soysal, A. Ş., Özçelik, A., Arhan, E., İşeri, E., & Gücüyener, K.** (2009). Bir olgu sunumu eşliğinde tepkisel bağlanma bozukluğunun gözden geçirilmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatrics*, 18(3), 248-252.
- Soysal, A.Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. ve Şenol, S.** (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*; 8: 88-90.
- Stevens, F. L.** (2014). Affect Regulation Styles in Avoidant and Anxious Attachment. *Individual Differences Research*, 12(3).
- Sümer, N.** (2006). Ergenlikte Ebeveyn Tutum ve Davranışlarının Bağlanma Kaygısındaki Rolü. 11. Ergen Günleri Konuşma Metni. Hacettepe Üniversitesi.
- Sümer, N. ve Güngör, D.** (1999). Yetişkin bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma, *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43): 71-75.
- Sümer, N., & Şendağ, M. A.** (2009). Orta Çocukluk Döneminde Ebeveynlere Bağlanma, Benlik Algısı ve Kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63).
- Sümer, N., Ünal, S., Selçuk, E., Kaya, B., Polat, R., & Çekem, B.** (2009). Bağlanma Ve Psikopatoloji: Bağlanma Boyutlarının Depresyon, Panik Bozukluk Ve Obsesif-Kompulsif Bozuklukla İlişkisi/Attachment and Psychopathology: Relationship Between Adult Attachment and Depression, Panic Disorder, and Obsessive Compulsive Disorder. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 38-47.
- Şenkal, İ., & Işıklı, S.** (2015). Çocukluk çağı travmalarının ve bağlanma biçiminin depresyon belirtileri ile ilişkisi: Aleksitiminin aracı rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(4), 261-67.

- Şireli, Ö.** (2012). Depresyon Tanısı Almış Ergenlerde Anne Baba Kabul Reddi-Kontrolü ve Aile İçi İlişkilerin Depresyon Şiddetine Etkisi, Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara.
- Toros, F.** (2002). Çocukluk Çağı ve Ergenlik Dönemi Depresyonlarında Risk Etmenleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Psychiatry*, 3(2), 75-79.
- Trinke, S. J., & Bartholomew, K.** (1997). Hierarchies Of Attachment Relationships In Young Adulthood. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 14(5), 603-625.
- Tüzün, O. ve Sayar, K.** (2006). Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji, *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 19 (1), 24-36.
- Twaddle, V., & Scoot, J.** (1991). *Depression Adult Clinical Problems*, Ed. Windy Dryden ve Robert Rentoul, London and New York.
- Ünal, S., & Özcan, E.** (2000). Depresyonda hazırlayıcı, ortaya çıkarıcı ve koruyucu etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1(1), 41-48.
- Waters, E., Claire, E. H., ve Nancy, S.**(2010). Weinfield The Stability of Attachment Security from Infancy to Adolescence and Early Adulthood: General Introduction. *Child Development*, Volume 71, No: 3, p. 678-679.
- Waters, E., Merrick, S., Treboux, D., Crowell, J., & Albersheim, L.** (2000). Attachment Security in Infancy and Early Adulthood: A Twenty-Year Longitudinal Study. *Child Development*, 71(3), 684-689.
- Wenar, C. ve Kerig, P.** (2005). *Developmental Psychopathology From Infancy Through Adolescence*, McGraw-Hill Education.
- Yakupoglu, Y.** (2011). Erken Çocukluk Döneminde Yer Alan, Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocukların Benlik Kavramı Algısıyla Babalarının Bağlanma Stillerinin Arasındaki İlişkinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yarapsanlı, B.** (2011). Çocuklarda Depresyon Belirtilerinin Yordanmasında Yaşanmış Olumsuz Olaylar, Algılanan Anne-Baba Tutumu, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, M. C.** (2016). Boşanmış Ailelerde Yetişen Çocukların Ebeveynlerine Bağlanma Düzeylerine Göre Akılcı Olmayan İnançlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Yıldız, S.** (2005). Depresyon ve Anksiyete Tanısı Almış Çocuklar İle Kontrol Grubunun Anne Babalarının Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Uyumlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Yılmaz, D. N.** (2011). Çatışma Yaşayan ve Boşanmış Ailelerin İlköğretim Çağındaki 7-12 Yaş Çocuklarının Benlik Algıları ve Kaygı Düzeyleri Açısından Çatışma Yaşamayan Ailelerin Çocukları ile Karşılaştırılması. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğit, R.** (2008). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Depresyon ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yörükkan, T.**(2011). Bağlanma ve Sonraki Yaşlarda Görülen Etkileri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

EKLER

Ek 1: Bilgilendirilmiş Onay Formu

EK 2: Kişisel Bilgi Formu

EK 3: Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri-Revize Edilmiş Formu
(EABE-R)

EK 4: Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ)

EK 5: IPPA-R Parent Scale

EK 6: IPPA-R Peer Scale

EK 7: Ölcek Uygulama İzni

Ek 1: Bilgilendirilmiş Onay Formu

Aşağıda sunulan envanter, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalında Dr. Öğretim Üyesi Mesut YAVUZ danışmanlığında yürütmekte olduğum yüksek lisans tezi çalışması için hazırlanmaktadır.

Lütfen, envantere yer alan her bir ifadeye belirtilen kriterler doğrultusunda gerçek durumu yansıtır şekilde ve içtenlikle yanıt veriniz.

Nuray YÜKSEL
İstanbul Aydın Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 2 : Kişisel Bilgi Formu

1. Kodu:

2. Yaşınız?

3.Cinsiyet

a) Erkek b) Kadın

4. Kaç Kardeşsiniz?

5. Eğitim Düzeyiniz? (Sınıf)

6. Anne hayatta mı?

a) Evet b) Hayır

7. Baba hayatta mı?

a) Evet b) Hayır

8. Gelir düzeyiniz nedir?

c) 1000-1500 TL arası b) 2000 TL 4000 TL arası c) d) 5000 TL ve üzeri

9. Kullandığınız bir ilaç var mı?

a) Evet ise belirtiniz..... b) Hayır

10. Başka bir kronik fiziksel bir hastalığınız var mı?

a) Evet ise lütfen belirtiniz..... b) Hayır

11. Kronik ruhsal bir hastalığınız var mı?

a) Evet ise lütfen belirtiniz..... b) Hayır

12. Anne baba medeni durumu nasıl?

a) Evli b) Boşanmış

EK 3: Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri-Revize Edilmiş Formu (EABE-R)

a. Ebeveyn Envanteri

Ebeveynlerinizle (anne ve babanızla) ilişkileriniz hakkında bilgi sahibi olmak istiyoruz. Lütfen her soruyu okuyunuz ve uygun rakamı işaretleyiniz. Lütfen her soruyu cevaplayınız.

	1-Hiç doğru değil	2-Bazen Doğru	3-Her Zaman Doğru
1. Annem ve babam duygularıma saygı gösterir.			
2. Annem ve babam iyi ebeveynlerdir.			
3. Farklı anne ve babaya sahip olmak isterdim.			
4. Annem ve babam beni olduğum gibi kabul eder.			
5. Bir sorunu çözmemde bana yardımcı olmaları konusunda annem ve babama güvenemem.			
6. Endişe ettiğim konularda, annem ve babamın görüşünü almak hoşuma gider.			
7. Üzgün olduğum zaman duygularımı göstermek yardımcı olmaz.			
8. Bir konuda üzgün olduğum zaman annem ve babam bunu anlayabilirler.			
9. Annem ve babamla sorunlarım hakkında konuştuğum zaman kendimi gülünç ya da utanmış hissederim.			
10. Annem ve babam benden çok fazla şey bekliyor.			
11. Evde kolayca mutsuz olurum.			
12. Annem ve babamın bildiğinden daha fazla üzgün olurum.			
13. Annem ve babamla bazı konular hakkında konuştuğum zaman, benim düşündüğüm şeylere kulak verirler.			
14. Annem ve babam benim duygularıma kulak verir.			
15. Annem ve babamın kendi sorunları var, bu yüzden onları kendi sorunlarımla rahatsız etmem.			
16. Annem ve babam kendimi daha iyi anlamamda bana yardımcı olurlar.			
17. Annem ve babama sorunlarım ve sıkıntılarımı anlatırım.			
18. Annem ve babamın yanında kendimi öfkeli hissediyorum.			
19. Evde pek ilgi görmüyorum.			
20. Annem ve babam endişelerim hakkında konuşmamı desteklerler.			
21. Annem ve babam beni anlarlar.			
22. Kime güvenebileceğimi bilmiyorum.			
23. Bir şey hakkında öfkeliysem, annem ve babam anlamaya çalışırlar.			
24. Annem ve babama güvenirim.			
25. Annem ve babam benim sorunlarımı anlamıyor.			
26. Bir sorun hakkında konuşma ihtiyacı hissedersem, annem ve babama güvenebilirim.			
27. Kimse beni anlamıyor.			
28. Ebeveynlerim benim bir konuda üzgün olduğumu bilirlerse, bana bu konuyu sorarlar.			

b. Arkadaş Envanteri

Arkadaşlarınızla ilişkileriniz hakkında bilgi sahibi olmak istiyoruz. Lütfen her soruyu okuyunuz ve uygun rakamı işaretleyiniz. Lütfen her soruyu cevaplayınız.

	1-Hiç doğru değil	2-Bazen Doğru	3-Her Zaman Doğru
1) Endişe ettiğim konularda arkadaşlarımın görüşünü almak hoşuma gider.			
2) Arkadaşlarım ben bir konuda üzgün olduğum zaman bu durumu anlayabilirler.			
3) Konuştuğumuz zaman, arkadaşlarım benim fikirlerimi dinlerler.			
4) Arkadaşlarımla sorunlarım hakkında konuştuğum zaman kendimi gülünç ya da utanmış hissedirim.			
5) Farklı arkadaşlara sahip olmak isterdim.			
6) Arkadaşlarım beni anlarlar.			
7) Arkadaşlarım endişelerim hakkında konuşmamı desteklerler.			
8) Arkadaşlarım beni olduğum gibi kabul eder.			
9) Arkadaşlarımın etrafında daha sık olma ihtiyacı hissediyorum.			
10) Arkadaşlarım benim sorunlarımı anlamazlar.			
11) Arkadaşlarımla beraberken, ortama aitmiş gibi hissetmem.			
12) Arkadaşlarım söylemem gereken şeyleri dinlerler.			
13) Benim arkadaşlarım iyi arkadaşlardır.			
14) Arkadaşlarım epey konuşulabilir kişilerdir.			
15) Bir şey hakkında öfkeliysem, arkadaşlarım anlamaya çalışırlar.			
16) Arkadaşlarım kendimi daha iyi anlamamda bana yardımcı olurlar.			
17) Arkadaşlarım nasıl hissettiğimi önemserler.			
18) Arkadaşlarımın yanında kendimi öfkeli hissediyorum.			
19) Bir şey beni rahatsız ederse, beni dinlemeleri için arkadaşlarıma güvenebilirim.			
20) Arkadaşlarıma güvenirim.			
21) Arkadaşlarım duygularıma saygı gösterir.			
22) Arkadaşlarımın bildiğinden daha fazla üzgün olurum.			
23) Arkadaşlarım benden nedensiz yere rahatsız olurlar.			
24) Arkadaşlarıma sorunlarımı ve sıkıntılarımı anlatırım.			
25) Arkadaşlarım benim bir konuda üzgün olduğumu bilirlerse, bana bu konuyu sorarlar.			

EK 4: Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ)

Aşağıda gruplar halinde bazı cümleler yazılıdır. Her gruptaki cümleleri dikkatlice okuyunuz. Her grup içinden, bu günde dahil olmak üzere, son iki haftadır yaşadıklarınızı en iyi şekilde tanımlayan cümleyi seçip, yanındaki numarayı daire içine alınız.

A 0. kendimi arada sırada üzgün hissederim

1. Kendimi sık sık üzgün hissederim
2. Kendimi her zaman üzgün hissederim

B 0. İşlerim hiçbir zaman yolunda gitmeyecek.

1. İşlerimin yolunda gidip gitmeyeceğinden emin değilim.
2. İşlerim yolunda gidecek.

C 0. İşlerim çoğunu doğru yaparım.

1. İşlerimin çoğunu yanlış yaparım.
2. Her şeyi yanlış yaparım.

D 0. Bir çok şeyden hoşlanırım.

1. Bazı şeylerden hoşlanırım.
2. Hiçbir şeyden hoşlanmam.

E 0. Her zaman kötü bir çocuğum.

1. Çoğu zaman kötü bir çocuğum.
2. Arada sırada kötü bir çocuğum.

F 0. Arada sırada başıma kötü bir şeylerin geleceğini düşünürüm.

1. Sık sık başıma kötü şeylerin geleceğinden endişelenirim.
2. Başıma çok kötü şeylerin geleceğinden endişelenirim.

G 0. Kendimden nefret ederim.

1. Kendimi beğenmem.
2. Kendimi beğenirim.

H 0. Bütün kötü şeyler benim hatam.

1. Kötü şeylerin bazıları benim hatam.
2. Kötü şeyler genellikle benim hatam değil.

I 0. Kendimi öldürmeyi düşünmem.

1. Kendimi öldürmeyi düşünürüm ama yapamam
2. Kendimi öldürmeyi düşünürüm.

İ 0. Her gün içimden ağlamak gelir.

1. Birçok günler içimden ağlamak gelir.
2. Arada sırada içimden ağlamak gelir.

J 0. Her şey her zaman beni sıkar.

1. Her şey sık sık beni sıkar.
2. Her şey arada sırada beni sıkar.

K 0. İnsanlarla beraber olmaktan hoşlanırım.

1. Çoğu zaman insanlarla birlikte olmaktan hoşlanmam.
 2. Hiçbir zaman insanlarla birlikte olmaktan hoşlanmam.
- L 0. Her hangi bir Şey hakkında karar veremem.
1. Her hangi bir Şey hakkında karar vermek zor gelir.
 2. Her hangi bir Şey hakkında kolayca karar veririm.
- M 0. Güzel/ yakışıklı sayılırım.
1. Güzel /yakışıklı olmayan yanlarım var.
 2. irkinim.
- N 0. Okul devlerimi yapmak için her zaman kendimi zorlarım.
1. Okul devlerimi yapmak için çoğu zaman kendimi zorlarım.
 2. Okul devlerimi yapmak sorun değil.
- O 0. Her gece uyumakta zorluk çekerim.
1. Birçok gece uyumakta zorluk çekerim.
 2. Oldukça iyi uyurum.
-  0. Arada sırada kendimi yorgun hissederim.
1. Birçok gün kendimi yorgun hissederim.
 2. Her zaman kendimi yorgun hissederim.
- P 0. Hemen her gün canım yemek yemek istemez.
1. Çoğu gün canım yemek yemek istemez.
 2. Oldukça iyi yemek yerim.
- R 0. Ağrı ve sızılardan endişe etmem.
1. Çoğu zaman ağrı ve sızılardan endişe ederim.
 2. Her zaman ağrı ve sızılardan endişe ederim.
- S 0. Kendimi yalnız hissederim.
1. Çoğu zaman kendimi yalnız hissederim.
 2. Her zaman kendimi yalnız hissederim.
- Ő 0. Okuldan hiç hoşlanmam.
1. Arada sırada okuldan hoşlanırım.
 2. Çoğu zaman okuldan hoşlanırım.
- T 0. Bir çok arkadaşım var.
1. Birkaç arkadaşım var ama daha fazla olmasını isterim.
 2. Hiç arkadaşım yok.
- U 0. Okul başarım iyi.
1. Okul başarım eskisi kadar iyi değil.
 2. Eskiden iyi olduğum derslerden çok başarısızım.
-  0. Hiçbir zaman diğer çocuklar kadar iyi olamıyorum.
1. Eğer istersem diğer çocuklar kadar iyi olurum.
 2. Diğer ocuklar gibi iyiyim.
- V 0. Kimse beni sevmez.
1. Beni seven insanların olup olmadığından emin değilim.
 2. Beni seven insanların olduğundan eminim.

- Y 0. Bana söyleneni genellikle yaparım.
1. Bana söyleneni çoğu zaman yaparım.
2. Bana söyleneni hiçbir zaman yapmam.
- Z 0. İnsanlarla iyi geçinirim.
1. İnsanlarla sık sık kavga ederim.
2. İnsanlarla her zaman kavga ederim.

EK 5: IPPA-R Parent Scale

Subject ID: _____

Date: _____

Page 1 of 1

Parent Questionnaire

We would like to know more about your relationships with your parents. Please read each question and circle the appropriate number to the right. Please answer all the questions.

	Always True	Sometimes True	Never True
1. My parents respect my feelings.	1	2	3
2. My parents are good parents.	1	2	3
3. I wish I had different parents.	1	2	3
4. My parents accept me as I am.	1	2	3
5. I can't depend on my parents to help me solve a problem.	1	2	3
6. I like to get my parents' view on things I'm worried about.	1	2	3
7. It does not help to show my feelings when I'm upset.	1	2	3
8. My parents can tell when I'm upset about something.	1	2	3
9. I feel silly or ashamed when I talk about my problems with my parents.	1	2	3
10. My parents expect too much from me.	1	2	3
11. I easily get upset at home.	1	2	3
12. I get upset a lot more than my parents know about.	1	2	3
13. When I talk about things with my parents they listen to what I think.	1	2	3
14. My parents listen to my feelings.	1	2	3
15. My parents have their own problems, so I don't bother them with mine.	1	2	3
16. My parents help me to understand myself better.	1	2	3
17. I tell my parents about my problems and troubles.	1	2	3
18. I feel angry with my parents.	1	2	3
19. I don't get much attention at home.	1	2	3
20. My parents support me to talk about my worries.	1	2	3
21. My parents understand me.	1	2	3
22. I don't know who I can depend on.	1	2	3
23. When I am angry about something, my parents try to understand.	1	2	3
24. I trust my parents.	1	2	3
25. My parents don't understand my problems.	1	2	3
26. I can count on my parents when I need to talk about a problem.	1	2	3
27. No one understands me.	1	2	3
28. If my parents know that I am upset about something, they ask me about it.	1	2	3

EK 6: IPPA-R Peer Scale

Subject ID: _____

Date: _____

Page 1 of 1

Peer Questionnaire

We would like to know more about your relationships with your friends. Please read each question and circle the appropriate number to the right. Please answer all the questions.

	Always True	Sometimes True	Never True
1. I like to get my friends' opinions on things I'm worried about.	1	2	3
2. My friends can tell when I'm upset about something.	1	2	3
3. When we talk, my friends listen to my opinions.	1	2	3
4. I feel silly or ashamed when I talk about my problems with my friends.	1	2	3
5. I wish I had different friends.	1	2	3
6. My friends understand me.	1	2	3
7. My friends support me to talk about my worries.	1	2	3
8. My friends accept me as I am.	1	2	3
9. I feel the need to be around my friends more often.	1	2	3
10. My friends don't understand my problems.	1	2	3
11. I do not feel like I belong when I am with my friends.	1	2	3
12. My friends listen to what I have to say.	1	2	3
13. My friends are good friends.	1	2	3
14. My friends are fairly easy to talk to.	1	2	3
15. When I am angry about something, my friends try to understand.	1	2	3
16. My friends help me to understand myself better.	1	2	3
17. My friends care about the way I feel.	1	2	3
18. I feel angry with my friends.	1	2	3
19. I can count on my friends to listen when something is bothering me.	1	2	3
20. I trust my friends.	1	2	3
21. My friends respect my feelings.	1	2	3
22. I get upset a lot more than my friends know about.	1	2	3
23. My friends get annoyed with me for no reason.	1	2	3
24. I tell my friends about my problems and troubles.	1	2	3
25. If my friends know that I am upset about something, they ask me about it.	1	2	3

EK 7: Ölcek Uygulama İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 28/06/2017-3951

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-044-3951
Konu : Nuray YÜKSEL'in Etik Onay Hk.

28/06/2017

Sayın Nuray YÜKSEL

Enstitümüz Y1512.270037 numaralı Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Nuray YÜKSEL'in "EBEVEYN VE ARKADAŞLARA BAĞLANMA ENVANTERİNİN REVİZE EDİLMİŞ FORMUNUN ERGEN ÜZERİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması gereği "Sosyodemografik Veri Formu", "Çocuklarda Depresyon Ölçeği" ve "Bağlanma Ölçeği" ile ilgili anketleri 24.05.2017 tarih ve 2017/11 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU
Müdür V.

Evrak Doğrulamak İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BeigeDogrulama.aspx?V=BE84C58F>

Adres:Beşyol Mah. İnönü Cad.No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:<http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: NESLİHAN KUBAL
Unvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Nuray Yüksel
Doğum Tarihi ve Yeri: 03.04.1980 / Malatya
E-posta : nuray.y_@hotmail.com

Eğitim Bilgileri

- Lisans : Anadolu üniversitesi Sosyoloji Bölümü
- Lisans.....Newport Üniveritesi Davranış Bilimleri
- Yüksek Lisans: Newport Üniversitesi Psikoloji Bölümü
- Yüksek Lisans: İstanbul Aydın Üniversitesi Psikoloji Bölümü

İş Deneyimi

Başakşehir Çınar Koleji